NATIONAL LIBRARY OF CANADA
Collection Development Branch
395 Wellington Str. Order sect.
Ottawa, Ont.
K1A 0N4

National Library
Bibliothèque Nationale
AUG 25 1981
NEWSPAPER SECTION

B103/C/23/1

Meie Elu

EESTLASTE AJALEHT PAGULUSES

Second Class Mail Registration No. 1354.

Nr. 29 (1640) 1981 | NELJAPÄEVAL, 23. JUULIL — THURSDAY, JULY 23 | XXXII aastakäik

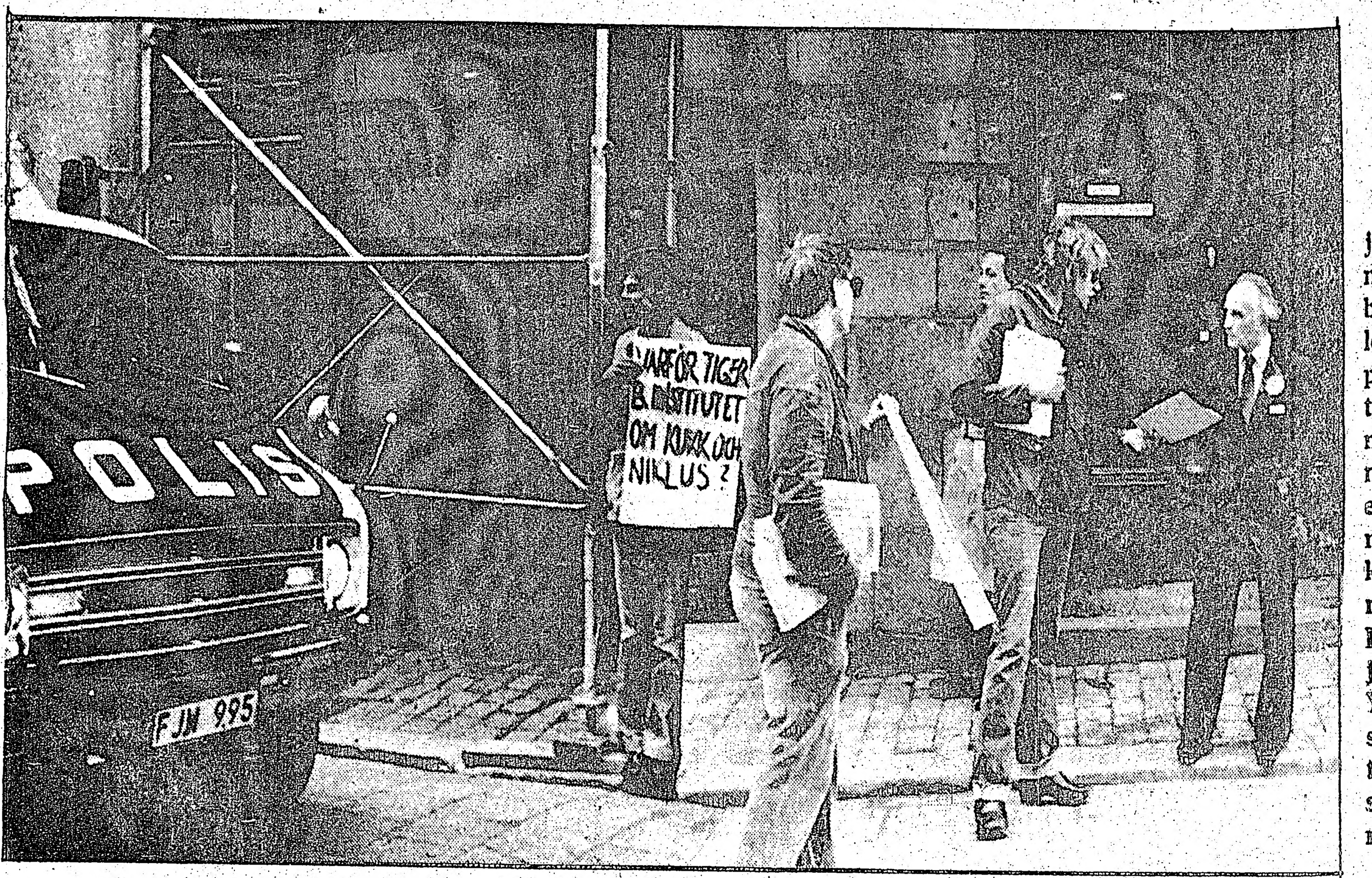

Korraldajad olid kutsunud Balti Teadusliku Konverentsi avamise ajaks Stokholmi Börsihoone ette politseikaitse. Kaitset vajati noorte vastu, kes plakatitega küsisid, miks Balti Instituut vaikib teadlaste dr. Jüri Kuke ja Mart Nikluse küsimustes ja korjasid allkirju vastavale apellile. Vasakul — politseiauto, paremal küsivad rootsi noored apellile allkirja BI kantseleiülemalt Imant Rebaselt, kes keeldus... (Lähemalt lk. 3)

NÜÜD KA „BALTIC HOLOCAUST" USA KONGRESSI EES

NEW YORK — Esmakordselt tarvitati USA Kongressis ja võeti Kongressi Protokolli nimetus „Baltic Holocaust" (Balti tapatalgud), mida seni on juudid tarvitanud natside poolt 2. maailmasõja ajal Euroopas korraldatud juutide hävitamise kohta. Nüüd võttis selle nimetuse massimõrva kohta Baltikumis tarvitusele Esindajatekoja liige Buffalost Henry J. Nowak, samuti tarvitas „holocausti" Balti riikide sündmuste osas Arkansase delegaat John P. Hammerschmidt oma pikas ning üksikasjalises ülevaates küüditamistest.

Illinoisi delegaat Robert H. Michel nimetas 14. juunit 1941 N. Liidu „Nurjatuse päevaks", kuid enamus sõnavõtjaid iseloomustasid küüditamispäeva kui rahvusmõrva algust, kui „Genotsüüdi päeva".

BALTI PÄEVAD

Balti päevad USA Kongressis, millega igal aastal esile tuuakse Eesti, Läti ja Leedu vägivaldset vallutamist N. Liidu poolt juunikuu keskel, leidsid tänavu rahvaesindajate poolt erilist tähelepanu küüditamise 40. aastapäeva tõttu. Juba 11. juunil oli Kongressis enam kui 30 sõnavõtjat ja poolehoiuavaldused Balti riikidele ning protestid N. Liidu vägivalla vastu kestsid kuni kuu lõpuni. Poolesaja sõnavõtja hulgas olid Senati välisuhete komitee esimees Charles H. Percy, Esindajatekoja välisasjade komitee esimees Clement J. Zablocki ja Euroopa Julgeoleku ja Koostöö Komisjoni esimees Dante B. Fascell. Tõsteti esile Eesti Rahvuskomiteed, Ühendatud Balti-Ameerika Komiteed ja läti ning leedu esindusorganisatsioone.

Esindajatekojas oli Pennsylvania delegaat Charles F. Dougherty endale reserveerinud terve tunni kõneajaks mida ta jagas ka teistega, enne ise andes ülevaate sündmustest Balti riikides ja balti gruppide USA kesksetest organisatsioonidest. Massachusettsi delegaat Brian J. Donnelly rõhutas, et USA Kongressil on tõeline mure Balti riikide patriootide saatuse pärast.

ESITATI INFORMATSIOONI

Kalifornia delegaat Robert K. Dornan esitas ülevaate Balti riikide kohta alates 1920. a. kui Lenin sõlmis rahulepingu, mida ta ei kavatsenudki pidada. Rahvasaadik esitas lõpuks andmed Balti riikide esinduste kohta USA-s, märkides ära ka E.V. Peakonsulaadi aadressi New Yorgis. Ta jutustas, kuidas ta Riias käis kohtamas sealseid dissidente ja Inturisti ametniku poolt juhiti katoliku katedraali, mis on muudetud kontserthooneks ja kus toimus laulupidu. Koor on temale laulnud inglise keeles paar vaimulikku laulu, ka „Püha öö" jõululaulu, olgugi et oli suveaeg.

Eesti ja teiste ikestatud rahvaste kauaaegne sõber, Chicago delegaat Frank Annunzio esitas ja paigutas Kongressi Protokolli üksikasjalised andmed KGB vanglate ja vangilaagrite kohta Eestis, Lätis ja Leedus, tuues ette okupantide terrorivõtteid Balti riikides.

Edward J. Derwinski, teine teeneline Balti riikide õiguste kaitsja Illinoisist, esitas andmeid poliitilisest ning usulisest tagakiusamisest Eestis, Lätis ja Leedus, majanduslikust väljakurnamisest, maa päriselanike väljaviimisest ja võõraste, eriti venelaste sissetoomisest, põhiliste inimõiguste rikkumisest jne.

EESTI DISSIDENTE TÕSTETI ESILE

New Jersey delegaat James J. Howard, kellega ERKÜ esimees Juhan Simonson peab iga nädal kontakti, esitas Kongressi Protokolli võtmiseks ameerika ajakirjaniku Willise artikli „Vaprat Jürit mälestades".

Florida delegaat Dante B. Fascell tõi oma pikemas ettekandes Balti riikide olukorrast ette ka prof. Jüri Kuke märtrisurma, Mart Nikluse, Veljo Kalepi ja Tiit Madissoni mõistmise pikaks ajaks orjalaagrisse.

New Jersey naisdelegaat Millicent Fenwick, keda peale ERKÜ informatsiooni pidevalt hoiab Eesti küsimustega kursis ka tema distrikti elanik dr. vet. med. Ants Pallop, esitas üksikasjalisi andmeid arreteerimiste ja küüditamiste kohta Eestis ja teistes okupeeritud Balti riikides.

Senatis toimus samuti rida sõnavõtte eesotsas välissuhete komitee esimehe Charles H. Percyga.

VES

IISRAELI POMMIRÜNNAK BEIRUTI

Vaatamata üldisele hukkamõistule, jatkab Iisrael oma kättemaksurünnakuid palestiina geriljade vastu Liibanonis. Möödunud nädalal Iisraeli lennukid pommitasid Beirutis LPO peakorterit, mis asub tihedasti asustatud linnaosas. Mitusada tsiviilelanikku said surma ja haavata. Peaminister Menachem Begin deklareeris, et Iisrael edaspidi ei arvesta oma rünnakute eesmärkide valikul, et kannatada saavad ka eraisikud. Iisraeli lennukid hävitasid ka 10 silda Liibanonis, et takistada geriljade sõjavarustuse juurdevedu. LPO juht Yasser Arafat ütles, et Iisraelile tasutakse kätte. Kogu aja käivad kättemaksuks Iisraeli külade tulistamised üle piiri rakettidega, nõudes samuti surmaohvreid juutide hulgast.

UNO julgeolekunõukogu mõistis Iisraeli hukka, samuti on Washingtonis meelepaha ja president Reagani erisaadik Philip Habib sõitis Tel Avivi. Ka on järjekordselt kaalumisel edasi lükata kümne F-16 võitluslennuki saatmine Iisraeli.

Vaatamata kõigile, käis nädala algul väike sõda Iisraeli ja LPO vahel edasi.

Vahendaja aitab lõpetada postistreiki

Kanada liiduvalitsuse ja postiametnike ametühingu esindajad peavad läbirääkimisi streigi lõpetamiseks vahendaja kaasabil. Vahendajaks määrati kohtunik Alan Gold Quebecist, kellel sel alal suured kogemused. Kuigi mõlemad pooled tulid kokku ja kinniste uste taga peetakse läbirääkimisi juba mõnda aega, ei olnud toimetuse töö lõpul veel mingeid uudiseid.

Kuninglik paar — prints Charles ja leedi Diana abielluvad 29. juulil Londonis. Ametlikuks Kanada pulmakingiks on stiilne magamistoa mööbel.

Külastage
USA 27.
EESTI SPORDIMÄNGE
1. augusti
nädalalõpul
Lakewoodis, N.J.

„Meie Elu" toimetus ja talitus on suletud esmaspäeval, 3. augustil „Civic Holiday" puhul.

USA-S PUUDUB SEADUS KOMMUNISTIDE SÕJAROIMADE SELGITAMISEKS

NEW YORK — Miks USA-s ei jälitata kommunistide sõjaroimareid, kuid protsessid käivad nn. natsi-sõjakurjategijate vastu? Põhjus on lihtne — puudub vastav seadus.

Kohtuministeeriumi eriuurimise osakonna direktor Allan Ryan töötab eriseaduse alusel, mis end. Esindajatekoja liikme Elizabeth Holzmani poolt imestamisväärt viisil Kongressis läbi suruti ja mis käib mitte sõjakuritegude, vaid ainult natsidest sõjakuritegude jälitamise kohta ja ainult natside okupatsiooni kestvusel ja piirkonnas toimunud sündmuste kohta.

Kommunistide kuritegude jaoks ei ole siin paragrahvi, ja Ryani ametnikud ei taha kuuldagi kui kommunistide kuritegudest räägitakse. Kui, näiteks, on katset tehtud ette tuua fakte, kuidas Tartus enne saksa okupatsioonivägede saabumist kommunistid tapsid vangla õuel 198 isikut ilma kohtuotsuseta, ja et ka siis nende tapjate kinnipidamine Näituseväljaku laagris ja pärastine kohtuotsus ja selle täitmine on sõjakuritegu, siis Mr. Ryani ametnikud ei taha seda kuulda — see ei ole nende asi.

Ja Mr. Ryani poolt välja saadetud ankeetlehed, kuulutused teiste maade eesti ajalehtedes jne. otsivad andmeid kommunistide vastu, mitte kommunistide poolt tehtud tegude kohta.

Vastates aga Eesti Vabadusvõitlejate Liidu esimehe kol. Ylo Ansoni kirjale, milles juhitakse tähelepanu kavatsusele nõuda viimasel ajal USA-sse saabunud isikute tagapõhja uurimist, ütleb Allan Ryan, et tema asutisel ei ole selleks mingeid raskusi.

Kui on teada sõjakuritegusid kommunistide poolel teinud isikute illegaalset viibimist USA-s või nende poolt toimepandud kuritegusd, siis teatatagu nendest temale vastavate sammude tegemiseks. Tema asutis rakendab seadust igaühe vastu, kes on süüdi, vaatamata rahvusele või kodakondsusele. Tema püüdluseks on ka kaitsta süütut, samuti olenemata rahvusest ning kodakondsusest.

Nädalakroonika

PUHASTUS POOLA KOMMUNISTLIKUS PARTEIS

EDWARD GIEREK

☆ **Poola kommunistlik partei heitis välja mitu endist võimumeest karistuseks tehtud vigade eest. Äsja lõppenud erakorralisel konverentsil otsustati võtta parteikaart endiselt bossilt Edward Gierek'ilt, kes varem sunniti lahkuma seoses tööliste streikidega, ja samuti mitmelt teiselt.**

☆ Iisraeli kaugelaskekahurid pommitasid külasid Lõuna-Liibanonis ja rannalinna Sidoni kättemaksuks äsjase palestiinlaste raketirünnaku eest. Kolm inimest sai surma ja 32 haavata. Palestiinlased tulistasid 169 vene päritoluga raketti Põhja-Iisraeli, surmates 3 eraisikut ja vigastades 27.

☆ **Langevarjuhüpete võistlusel Oklahomas kuus meest ja neli naist hüppasid alla alasti kandes ainult kiivreid ja tenniskingi. Nad vajusid 3000 jalga hoides kinni kätest ja maandusid õnnelikult. Korraldajad aga kõrvaldasid nad võistlustelt.**

☆ Kuberner Jerry Brown soovib presidendilt kolme Kalifornia maakonna hädaolukorra piirkonnaks kuulutamist seal levinenud taimekahjuri Vahemere puuviljakärpse tõttu. Kuberner ütleb, et oht ei piirdu Kaliforniaga, vaid on üleriiklik. Taimekahjurit hävitatakse mürgi pritsimisega, mis on põhjustanud eeslinna elanike protestid.

☆ **Informatsiooniministeerium teatas, et Saudi Araabia maksab kinni Iraagile uue tuumareaktori ehitamise. Osirak reaktor maksab 250 miljonit dollarit. Pealinna lähistel asuva prantslaste poolt ehitatud reaktori purustasid Iisraeli lennukid 7. juulil.**

☆ Dublinis demonstreeris enam kui 15 000 IRA pooldajat Inglise saatkonna juures pildudes telliseid, pudeleid ja bensiinipommisi l. Enam kui 120 politseinikku sai v gastada.

☆ **Prantsusmaa tühistas väljaveo keelu Liibüa poolt tellitud relvadele, kuid ei sõlmi uut lepingut nii kaua kui Liibüa väed on Chad'is. Keelu tühistamine hõlmab 1977. a. tellimist 10-le rakette kandvale valvelaevale 600 miljoni dollari väärtuses.**

★ Delanost, Kaliforniast pärit advokaat Jeff Randolph võitis Delanos, Nev. õnnemängumasinaga $992,012.15. See on suurim võit, mis kunagi olnud. Ta koostas võidunumbri 6125 oma õnnenumbritest ja „investeeris" $3.—. Randolph on poissmees ja sai kohe seitse abieluettepanekut.

(Järg. lk. 3)

Postistreigi tõttu „Meie Elu" katkestab trükkimise kuni streigi lõppemiseni.

Seni ilmunud „Meie Elu" numbrid saadaval Talitusest Eesti Majas, 958 Broadview Ave., Toronto, tööfundidel.

KILLA '81 MÄNGUD

KAVA:
kell 12.00 Pidulik avamine. Aupeakonsul Ilmar Heinsoo. Piiskop Karl Raudsepp
kell 13.00 Rahvamängud. Maakondade vahelised võistlused.
kell 16.00 Õhtusöök. Külmad ja soojad toidud. Baar.
kell 18.00 Võiks käia läbi Eestimaa! Sõnalis-muusikaline kava maakondade ja organisatsioonide esitusel.
kell 20.00 Tants „Kaja" orkestri saatel
Kava juhid: Anne Liis Tüll ja Harri Mürk

Killamängud '81

LAUPÄEVAL, 8. AUGUSTIL 1981. A. MOOSTONE, ONTARIO
Päev eesti mänge, võistlusi, laule, muusikat, tantsu.
ÜLE KOLMESAJA ESINEJA.

TEEJUHIS: Moonstone suusakuurort asub Torontost mööda maanteed nr. 400 põhja suunas sõites Barrie linna lähedal. Kaugus Torontost 70 milli, Barriest 18 miili. Nr. 400 maantee ääres on tähis: „Mt. St. Louis Rd.", kus tuleb pöörata vasakule.

Suusakuurordi hoone on nähtav nr. 400 pealt.

„MEIE ELU“ — „OUR LIFE“ — Estonian Weekly.
Published by Estonian Publishing Co. Toronto Ltd., Estonian House, 958 Broadview Ave., Toronto, Ont. Canada. M4K 2R6 — Tel. 466-0951

Toimetajad: H. Rebane ja S. Veidenbaum. Toimetaja New Yorgis B. Parming, 473 Luhmann Dr., New Milford, N.J., USA. Tel. (201) 262-0773.

„MEIE ELU“ väljaandjaks on Eesti Kirjastus Kanadas. Asut. A. Weileri algatusel 1950.

„Meie Elu“ toimetus ja talitus Eesti Majas, 958 Broadview Ave., Toronto, Ont. M4K 2R6 Canada — Tel. 466-0951.

Tellimiste ja kuulutuste vastuvõtmine igal tööp., kl. 9 h.-5 p.l., esmasp. ja neljap. kl. 9 h.-8 õ.
„MEIE ELU“ tellimishinnad: Kanadas — 1 a. $30.00, 6 k. $16.00, 3 k. $11.00. USA-sse — 1 a. $32.00, 6 k. $17.00, 3 k. $11.50; Ülemeremaadesse: 1 a. $36.00, 6 k. $18.00, 3 k. $12.00. Kiripostilisa Kanadas: 1 a. $14.50, 6 k. $7.25. Kiri- ja lennupostilisa USA-sse: 1 a. $16.50, 6 k. $8.25. Lennupostilisa ülemeremaadesse: 1 a. $32.75, 6 k. $16.40.

Üksiknumber —.55¢.

Kuulutushinnad: 1 toll ühel veerul: esiküljel $5.00, tekstis $4.50, kuulutuste küljel $4.25.

RAHUTUSED INGLISMAAL KUMMITAVAD KA MEID

Oli kord juhus näha 1924. a. Eesti Vabariigi Irboska „guljanjet“. Mõnikümmend meest ühest külast ajasid taga mõndakümmet meest teisest külast. Kivid lendasid, teibad kerkisid ja vajusid, kuni mõlemad grupid olid lõpuks koos ja kadusid vihases võitluses maanteetolmus. Kui tolm vajus, veeti ühte meest taluvankril, veri nirisemas seljal läbi valge särgi. Pussilöök selga andis vihalainele „maaühenduse“ ja nüüd võis „guljanje“ rahulikult edasi kesta.

Määratsemised Inglismaa linnades on samuti vihahoo leevendus noorte poolt. Brixtonis, Londonis, Manchesteris, Liverpoolis ja paljudes teistes keskustes noored mustad ja valged purustavad äriaknaid, süütavad hooneid, pilluvad kivide ja pudelitega politseid ja teevad kahjustusi, milliseid ainult määratsev ja vihane rahvahulk on võimeline tegema. Politsei on võimatu neid hulki taltsutama sest niipea, kui üks grupp on laiali aetud ja osaliselt arreteeritud, kerkib teise nurga tagant uus ja jätkab sealt, kus eelmine pooleli jättis.

Sellega ühenduses toimub kaupade röövimine äridest üheltpoolt ja äride sulgemine omanike poolt teiseltpoolt. Ainuke vastus selle nähte põhjuste kohta on ühiskondlik rahulolematus mis on hõõgunud põlevaks vihaks. Kuid määratsemised Inglismaa linnades ei ole Irboska „guljanja“, motiveeritud ainult ühe küla poiste vihast teise küla poiste vastu. Inglismaal on põhjuseid rohkem ja silmapaistvamad neist on rassiline sallimatus, tööpuudus koos kaasuva inflatsiooniga. Võimalikult ka klassivahed Inglismaa klasside ühiskonnas.

Juured rahutusteks asuvad kaugemal kui peaminister Thatcheri valitsuses. Võibolla varemate valitsuste liberaalses immigratsioonipoliitikas. Võibolla mõtlemises, et inimene on inimene ja ignoreerimises et iga inimene saab kuuluda ainult oma ühiskonda ja ta ei ole kunagi rahul istutatuna teise ühiskonda, kuigi faktiks jääb, et inimene on inimene, kuid ometi oma sünniõigustes.

Nii ongi Inglismaal hulgaliselt lääne-indialasi, Inglismaa endistest asumaadest. On avalik tõde, et Inglismaal on jäänud suur vahe värviliste ja valgete vahele mitmesugustel põhjustel: suhtumises töökohtadel, töö saamise võimalustes, eluruumi saamisel jne. Üks lööminguid näiteks tekkis vahejuhtumist, kui valgete poolt süüdati ja hävitati värvilise ärilettevõte ja värvilised asusid rünnakule.

Kuid see näide ei ole tüüpiline, kuna kõikides kohtades määratsesid värvilised ja valged üheskoos ja näilise hävitamise tahtega. Siin jõuamegi järgmise nähte juurde: tööpuudus ja inflatsioon. Tööta noorus suunas oma viha äride vastu, kus küllusses kalleid kaupu, millistele nad ligi ei pääse. Otseselt või kaudselt kandub siit viha Thatcheri valitsuse restriktiivsete vahendite vastu, millega võideldakse inflatsiooni, palganõudmiste jne. vastu, millega pigistus on suunatud ainult teisale. Nii nähtub, et ka praegune valitsus Inglismaal ei ole suutnud leevendada sotsiaalseid probleeme, kuigi olukorrad on paranenud. Probleeme on kindlasti palju rohkem. Neist kuuleb vast Inglismaa ja teised loodetavasti Lord Leslie Scarmani aruandest, sest sellele lugupeetud kohtunikule on tehtud ülesandeks rahulolematuse põhjused viimseni selgitada.

Kohtunik Scarmani uurimus peab andma põhjused rahutusteks ja põhjuste leevendamise võimalused, sest mõistetakse õieti, et ei aita rahutuste mahasurumisest jõuga, vaid tuleb kõrvaldada ka põhjused.

Jääb küsida, kas võivad korduda kunagised rahutused USA-s ja puhkeda rahuolematus Kanadas, siis vastus saab olla ainult jaatav. Ime ei ole, kui rahutused puhkevad, vaid ime on kui need ei puhke. USA värviliste rohkus, pidev inflatsioon ja tööpuudus on endisel kohal USA elanikkonnas ja USA poolt muule maailmale pealesunnitud kõrged intressimäärad on lisandunud teistele põhjustele.

Kanada liberaalne immigratsioonipoliitika on muutnud endise stabiilse ühiskonna rahutuks. Valitsuse paratamatu inflatsiooniline kaasasammumine USA-ga on siin ja valitsus ei näikse midagi tegevat selle pidurdamiseks. Tööpuudus kaugemas perspektiivis on pigemini suurenemas kui vähenemas. Valitsuse kaudne maksustamine koos hinnatõusudega, näiteks kütteõlide alal, on endaahne ja hoolimata. Elanikkonna majanduslikud aspiratsioonid arengu suunas on tagasi viidud. Trudeau valitsuse majanduslikud reformid ja poliitilised kallakud on maksumaksjale küsimusi tekitavad.

Jääb üle vaid küsida, mis teeb valitsus siis, kui Kanadat üllatavad nähted, mis aastaid tagasi kummitasid USA-d ja nüüd kummitavad Inglismaad, kuid osaliselt ka teisi Euroopa maid?

V.

JÄLLE MÜÜGIL SUUR
J. SILVET
INGLISE-EESTI SÕNARAAMAT
1206 lhk.
Hind $36.00 — Postiga tellides $3.00 saatekulu
„MEIE ELU“ talituses
958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6

Aktuaalsel teemal

KANADA „LIIMIST LAHTI“

Näib, et Kanadas on viimasel ajal midagi tõeliselt liimist lahti. Kanada rahvas „ootab“ kontroversiaalset uut põhiseadust, kus puuduvad isegi kinnisvarade omamiseks vajalikud normid, kuid selle asemel on norme, mis teenivad üksikute gruppide kättemaksu ähvardusi. Kanada post ei liigu. Liiduvalitsuse ja Alberta provintsivalitsuse vahelised õli läbirääkimised on jooksnud liiva ja see seik tuleb õlitarvitajail raske raha eest lunastada. Ottawa valitsus aga tõstis parlamendiliikmete ja ministrite palkasid koguni 31% võrra. Sellejuures on postisorteerijate liialdatud palga ja soodustuste nõudmine naeruväärne.

Kõik need raskused on tekkinud sellest, et Kanada rahvas oma viimastel liiduparlamendi valimistel andis kontroversiaalsele liberaalide valitsusele absoluutse enamuse. See otsus tuleb nüüd Kanada rahval raske raha eest lunastada.

Kuid näib, et kõik ei ole kulgenud liberaalde valitsusel seniste plaanide kohaselt. Uus kontroversiaalne põhiseadus pidi valmima juba esimeseks juuliks. Kanada Kõrgem Kohus ei ole suutnud seda veel kinnitada. Peaminister P. E. Trudeau ennustas küll, et põhiseadus tuleb mõne päeva pärast, kuid nädalaid on möödunud ja seda ei ole veel siiski saabunud, kuigi ei ole teada, et kohtus oleks sellega raskusi. Võibolla tahetakse viivitamisega näidata, et sellele otsusele antakse kõige suuremat kaalu. Kui see lõpuks saabub, kas ühel häälel või siis mõne kohtuniku eriarvamisele jäämisega, siis järgneb järgmine vaatus Briti parlamendis. Peaminister P. E. Trudeau on Kanada põhiseaduse asja arutamist Briti parlamendis kommenteerinud, nagu oleks Briti parlament Kanada peaministri allasutus. On põhiseadus Inglismaalt tagasi, siis algab uus heitlus provintsidega. Nii tuleb praegusel peaministril veel kaua oodata erruminekuga, mille ta on sidunud põhiseaduse vastuvõtmisega. Kuid mõnelt poolt arvatakse, et tema järglase ajal läheb Kanadas see päris põrgu lahti.

PALGAKÕRGENDUS

Kui praegune valitsus hoolitseb isalikult riigipiruka jagamise ja oma rahakoti täitmise eest, siis jääb tahaplaanile kodanike huvide kaitsmine. Kanada ajakirjanduses tuuakse suuri pealkirju erakorralisest palgakõrgendusest parlamendi liikmetele ja valitsusele. Nad tõstsid palkasid koguni 31% võrra ja see hakkab kehtima tagasiulatavalt 1. juulist 1980. a. Sellele palgale lisanduvad veel maksuvabad summad ja inflatsioon tasud. Seega naudivad Kanada parlamendi liikmed ja valitsusliikmed raskel ajal erakorralisi luksusi. Neile on antud maksuvabad lennupiletid ja muud soodustused. Palgakõrgendusele olid siiski vastu konservatiivide partei liikmed S. Stevens, G. Gilchrist, J. Murta ja G. Taylor. Uusdemokraadid S. Knovles, W. Blaikie, J. Manley jt. ning ka üks liberaal, meile hästituntud C. Caccia. Palgakõrgenduse poolt hääletasid 159 parlamendi liiget ja 10 liiget olid vastu ning 111 liiget puudusid. Kuid liberaalid olid heldekäelised ka opositsiooni juhtide palkade tõstmisel nii, et käsi peseb kätt ja Kanada parlamendis puudub opositsioon.

POSTISTREIK

Vaatamata opositsiooni korduvatele nõudmistele veel istungjärgul olevas parlamendis, ei ole ettenäha Kanada majandust ja elu olulisel määral kahjustava postistreigi lõppemist. Seekord streigivad posti sorteerijad, kuigi nende palk on võrreldes teiste teenistujatega erakorraliselt kõrge, ca 24,000 dollart aastas. Ja ega seekord ei olegi raskused palgamäära tõstmises, vaid tahetakse erakorralisi soodustusi, nagu pikaajalisi palgalisi puhkusi ja muid soodustusi. Kuid seekord ei streigi posti laialikandjad, kes siis püüavad kohalikku posti laiali kanda, et mitte palgast ilma jääda. Kui lõpuks posti sorteerijad on oma streigi lõpetanud, siis on streikimise järjekord posteljonide käes. Nii ei ole oodata, et rahvas naudiks korralikku postiliiklust. Peaminister P. E. Trudeau raputas parlamendis pead ja konstateeris, et seaduse järele on streikijatel streigi õigus ning parlament ei saa neid õigusi kärpida. Kuid ka kodanikel, kes tasuvad kõrgeid riigimakse on õigus saada korralikult kätte posti.

Streik algas sellega, et postiteenijate ametiühing keeldus oma nõudmisi vähendamast ja oli nõus läbirääkimisi jätkama ainult siis, kui kõik esitatud nõudmised on rahuldatud. Nüüd tegid nad selles nõudmises kergendusi, kuid nüüd ei ole jälle valitsuse pool nõus läbirääkimisteks. Nii, et kui nokk on lahti, siis jääb saba kinni jne.

KAUPLEMINE ÕLIGA

Kanada on õnnelik maa, sest Kanadas leidub küllaldaselt õli, mis rahuldaks Kanada oma õlitarviduse. Kuid vaatamata sellele tuleb praegu Kanadal osta maailmaturult hingeʼ hinna eest õli, mille hind alatasa suureneb. Olgugi, et õli ülejäägid maailmaturul on suured. Liiduvalitsus Ottawas peab Alberta provintsiga juba mitu kuud läbirääkimisi, kuid ei ole väljavaateid õli hinna suhtes kokkuleppe saamiseks. Selle tulemuseks on, et Alberta provints on korduvat vähendanud oma õli produktsiooni. Kõige viimati teatati, et pannakse seisma õliliivast õli produtseerimine. Selle tulemusena jääb tohutu hulk töölisi ilma tööta. Oma odava õli toodete hulk väheneb ja kallist välismaa õli tuleb kalli raha eest rohkem osta.

Näib, et selles olukorras sammub Kanada suurte sammudega vasakule. Uusdemokraatide (Kanada sotsialistide) partei pidas Vancouveris konverentsi, kus rõhuva häälteenamusega võeti äärmiselt vasakpoolne kurss. Nõutakse, et USA lõpetaks praeguse Salvadori ametliku valitsuse toetamise, mille tõttu Kuubalt juhitud geriljad varsti tuleks oma kommunistliku valitsusega võimule. Nõuti, et Kanada ei toetaks enam NATO-t. See seisukoht toob tuult Euroopa sotsialistide NATO vastasele poliitikale. Sellel tagapõhjal toimuvad ka Eesti ühiskonnas kummalised sündmused, nagu massiline N. Eesti külastamine, ja ka EKN-nis on käigus arusaamatud üksikute liikmete seisukohad.

AJK

Ottawa raport:

NÕUANDEV KOGU SOOVITAB MUUDATUSI IMMIGRATSIOONI SEADUSTIKUS

BEN MALKIN, Canadian Scene'i Ottawa kaastööline

Kanada tööturu ja immigratsiooni nõuandev kogu soovitab immigratsiooniseadustes ette võtta mitmeid muudatusi, peamiselt perekonnaklassi immigratsiooni osas.

Oma 1980. a. rapordis nõukogu esitab valitsusele järgmised muudatused:

1. Immigrantide arv mitmesugustes immigratsiooni klassides teatud kindlal ajavahemikul tuleb kindlaks määrata iga klassi kohta eraldi ning vastavalt vajadustele, samuti tuleb silmas pidada selle klassi sisseelamise ja Kanadas kodunemise võimet ning kui palju isikuid teatud klassist Kanada absorbeerida suudab.

2. Praeguse süsteemi järele tuleb sisse lasta esimeses järjekorras neid, kellel siin on sugulased, „et perekonnad, kus osa liikmeid on kanada kodanikud või alalised residendid, jälle kokku saaksid“. See on liiga laialivalguv sõnastus ning perekondade ühendamine peaks olema pühalik toiming ning puudutama ainult lähemat perekonnaliikmeid või siis käendada neid perekonnaliikmeid, keda ta üleval peab. Kõik teised perekonnaliikmed tuleks alajaotada „assiteerivad sugulased“ ning nad peaks kuuluma iseseisvate immigrantide klassi. Pruudid ja peigmehed peaksid Kanadasse saama ainult külalisviisa ning neile peaks antama immigrandi staatus alles pärast seda kui nad siin on abiellunud. Seadustikus on ette nähtud küllaldaselt vabadust sisse tuua immigrante humanitaarseil põhjusil või teha vajaduse korral erand.

3. Praeguse olukorra juures ei ole abinõusid ette nähtud, mis sunniksid käendajaid oma kohustusi täitma ja enamikul juhtudel need kohustused jäävad täitmata. Need kohustused tuleksid seadusega kindlamalt piiritleda ning peaks määrama ka abinõud, kuidas käendajaid sundida omalt poolt antud lubadusi täitma. Käendajate peale on üles ehitatud perekonna klassi kuuluvate immigrantide ületoomine ning käendamine asendab seega kõik tavalised selekteerivad nõuded immigratsiooniks ning seega peaks käendamine olema väga tõsine asi.

4. Väga paljud immigrandid saavad loa maale jääda erandjuhu alusel. Erandjuhud on aga immigratsiooniseaduses väga üldsõnaliselt määritletud, näiteks ei ole täpsustatud mis olukorras tehakse erand ning inimene saab Kanadasse tulla või jääda ministri eriloaga. Väga paljud immigrantidest ei oska taotleda seda eriluba ning nende suhtes on see ebaõiglane. Siin tuleks korrigeeriv muudatus seaduses ette võtta.

5. Iga külastuse puhul ei nõuta viisat. Seadusesse tuleks sisse võtta, et iga välisküline vajab sissesõidu viisat.

6. Segane on olukord ka töölubade andmisega. Töölubasid tuleks anda välja kaalutlusel, kas Kanadas on tööd anda ning see peaks toimuma nii valitsuse, tööandja ja kui olukord nõuab, siis ametiühingute ühisel kokkuleppel.

Nõuandev kogu uuris ka majaabiliste olukorda Kanadas, kes siin viibivad ajutiselt. Sama küsimust on uurinud ka erikomisjon, mis valitsuse poolt määrati, ning on leitud, et need koduabilised, kes oma töökoha siin mitte oma vea pärast ei ole kaotanud, tohivad siin otsida uut töökohta. Nõukogu kinnitas seda arvamist.

Seepärast soovitas nõukogu:

Välismaised koduabilised, kes praegu Kanadas viibivad ajutiselt, tohivad siia vajaduse korral edasi jääda ja uuele töökohale minna — seda aga nii kaua kuni nende töö järele on nõudmine. Samuti tuleks ajutise peatusloaga koduabilistele anda võimalus taotleda permanentset residentsi Kanadas olles.

Eelmisel aastal koosnes nõukogu 21 liikmest, kes pärinesid Vancouverist, Torontost, Ottawast, Montrealist ja Halifaxist või nende linnade lähimast ümbrusest. Liikmed on tavalised kodanikud, kes esindavad organisatsioone, mis käsitavad immigraasiooniprobleeme. Raport naelutab kinni fakti, et preeria-aladelt puudub esindaja ning soovitab seda olukorda tulevikus muuta.

Emakese Maa rahvas

MIDA KAOTAB EUROOPA EESTIGA?

Salma Joasalu kirjutab Vancouverist: „Käesolev aasta on Ülemaailmse Eesti Kesknõukogu poolt kuulutatud vaba maailma eestlastele eesti keele ja eesti kooli aastaks. Eriti noorte innustamiseks sobiks korrata artiklit Shveitsi leht „Die Tat“ 1947. aastast, mis kunagi ilmus „Stockholm Tidningenis“. Eesti Vabariigi päevil olin kaubalaeval teel Tallinna, kui kuulsin raadiost naisteadustaja häält. See kõlas kui kauneim muusika.

Meilt on võetud nii kohutavalt palju, kuid tänu Jumalale on meile jäänud meie ilus emakeel. Püüame seda vara siis ka säilitada.“

Toome osa artiklist Shveitsi lehes eesti keele kohta.

Mida kaotab Euroopa Eestiga? Tahame ainult rõhutada seda kultuurset kaotust, mida läänemaailm kannatab eesti rahva hävinguga — sest asi seisab ju teadlikus ja süstemaatilises hävitamises. Venelaste plaanid ja juba täide viidud abinõud ei lase siin olla mingit kahtlust. Et tänapäeval on võimalik arvuliselt väikest rahvast r a h v u s e n a hävitada — seda ei saa ka enam pidada liialdamiseks pärast seda, mis viimastel aastatel on juhtunud.

EESTI ANDED

Millised on Eesti anded, Euroopa noorima ja ilusaima tütre anded? Meil ei pruugi järelemõtelda kaua. Kõige ilusaimaks anniks on selle rahva k e e l — keel, millel pole sarnast oma fastsineerivas meloodikas, ülevoolavas vokaliteedis ja põhjamaises tagasihoidlikkuses, kõik sulatatud üheks säravaks kiviks, mis puhkeb kuldsel küpsusel. Me ei imestu, et leidub rahvas, kes oma keelde on niivõrd kiindunud kui eestlased. Eesti keelt rääkida on otse füüsiline nauding. Eestitarid armastavad mängelda kõlavate sõnadega nagu säravate helmestega. Juba ainuüksi eesti keelega saab seletada seda imetlust, mida tuntud prantsuse vaimuinimesed tundsid eesti rahva vastu. Eesti on tänanud üllatuslike kogutõlgetega Corneillest, Racinest ja mitmetest moodsatest autoritest.

Selles härrandlikus keeles, mille voolavad sõnalõpud vahenditult kõrvu tungivad, on Eesti rahvas oma ürgsetest aegadest peale loonud kümneid ja kümneid tuhandeid laule ja muistendeid, mis on säilunud tänaseni. Nende rikkalikkuse ja sisu ees peavad enamik Euroopa rahvaid häbelikult tagasi tõmbuma. On nagu oleks selle rahva ürgsest hingepõhjast tulnud otsekui tulemäest laulude sädemetemeri, muistendid ja muinasjutud, mis isegi praegu hiilgavalt helgivad Peipsi juures asuva maa kohal, olgugi et olevikuks on morn öö. Vaevalt on ühelgi teisel rahval Euroopas ette näidata oma rahvuseepost, sellist nagu on eestlaste laul Kalevipojast, mille sisu pärineb va ast hallist ajast. Peame nimetama Islandi saagasid, inglise Beowulfi ning serblaste kangelaslaule meelde tuletama, kui tahame tõmmata paralleele. Kuid kusagil ei haara meid virvendav masurka-takt, ülemelik eneseiroonia ja äkiline üleminek eelajaloolisesse müsteeriumi selliselt, kui eesti Kalevipojas, kes on vanemaks vennaks tuntud soome Kalevalale.

VENESTAMINE

Kõige selle üle laotub nüüd vene jääliustik, surmav ja hävitav. N. Liit ei keela eesti keele tarvitamist avalikus elus, koolides, ajalehtedes ja trükistes — seda tegi juba tsaari rezhiim tagajärjetult — N. Liit on vastupidiselt õppinud tsaari ebaedust venestamisega Eestis. Selle asemel killustab ta rahvast. Ta küüditab eestlasi maalt välja ja hajutab neid sundkolooniatesse Uuralis, Kaukasuses ja Uzbekistanis. Ta kavatseb Baaseli suurusest Tallinnast teha poolemiljonilist linna ning täidab küüditatutest mahajäetud majad asiaatlike pärismaalastega. Ta annab nendele uustulnukatele küüditatud eestlaste nimed, nagu võib järeldada „eesti“ laevameeskondadest, kes käivad maal Saksa, Rootsi ja Soome sadamates. Need pseudo-eestlased osutuvad venelasteks, kes peale oma röövitud nimede ei oska ühtki sõna eesti keelt.

Isegi siis, kui Europa kerjusarmee usub, et ta võib reeta eesti keeleväärtused, nagu juba on mõeldud reeta inimlikkusegi keelt, kas siiski ta saab reeta väikest eesti rahvast, kes on teistele olnud eeskujuks. Me mõtleme seda tõsiasja, et eesti kultuur, mis pole oma avaldusis mitte kasvanud indogermani tüvest, oma põhimises olemuses on n a i s e kultuur. Eesti ja Soome on vanimad gynaekakraatilised, emalikud pinnad,

(Järg. lk. 3)

EI MINGIT KOMPROMISSI KOMMUNISTIDEGA
K. Päts — 1918.

EIRE külastas välisministeeriumi

NEW YORK — Euroopa Ikestatud Rahvaste Esinduskogu (EIRE) kuueliikmeline delegatsioon külastas 24. juunil USA välisministeeriumi. Delegatsiooni võttis vastu ministri asetäitja abi Euroopa asjuis John E. Scanlon.

Delegatsiooni esimees Stefan Korbonski (Varssavi ülestõusu juht sakslaste vastu II maailmasõja ajal) tõstis üles eelseisva ikestatud rahvaste nädala deklaratsiooniga ühenduses olevad küsmused. Kõne alla tulid ka teised aktuaalsed küsimused. Delegatsiooni teised liikmed andsid lühikesed ülevaated nende maades toimunud sündmustest. Eestipoolselt kõneles Leonhard Vahter Eesti olukordadest paaril viimasel aastal. Kõnelused kestsid ligi tunni.

Pärast seda toimus kokkusaamine Kongressi ruumides Esindajate koja välisasjade komisjoni esimehe Clement Zablockiga samades küsimustes. Järgmisel päeval järgnesid delegatsiooni kokkusaamised mitme Senati ja Esindajate koja liikmega. Delegatsioon andis üle kokkusaamistel selleks puhuks valmistatud memorandumi.

VES

TIM'S AUTO BODY LTD.
24—28 Howard Ave. Toronto, Ont. M6R 1V5
Tel. 533-8451
AUTODE PARANDAMINE ☆ TÄIELIK MOOTORI JA TEISTE MEHAANIKA TÖÖDE PARANDUS ☆ VÄRVIMINE ☆ TUNE-UPS ☆ ARAVEDU Lic. Mehaanik Sõbralik teenindus ja nõuanne
Filtsos Brothers & Associate

INDREK KAHRO RICK MELNYK
Creative Images Photo Studios Ltd.
PULMA FOTOD, PORTREED
ÕHTUTI 5—9 PL.
5339 SALEM RD. BURLINGTON, ONT. L7L 3X2
TEL. (416) 639-8558 TORONTO LINE 766-9478

Riigijuhid püüdsid leida ühist keelt konverentsil Kanadas

OTTAWA — Kanada pealinna lähisel Chateau Montebello's majanduskonverentsiks kogunenud riigijuhid pöörasid peatähelepanu momendil akuutsetele poliitilistele küsimustele, nagu väikesõda Lähis-Idas ja vahekorrad N. Liiduga. Majandusküsimustest oli esiplaanil USA kõrged intressid, mis ohustavad Euroopa majandust kuna Kanada peaministri Pierre Trudeau lemmikteema — vaeste riikide abistamine, jäi varju.

Konverentsile olid peale esimehe Pierre Trudeau kogunenud USA president Ronald Reagan, Lääne-Saksa kantsler Helmut Schmidt, Prantsuse president Francois Mitterrand, Ingles peaminister Margaret Thatcher, Itaalia peaminister Giovanni Spadolini, Jaapani peaminister Zenko Suzuki ja Euroopa majandusliidu president Gaston Thorn.

Konverentsil domineeris president Ronald Reagan, kes jäi kindlaks oma majanduspoliitikale USA-s millest on tingitud kõrged intressid, kuigi eriti Saksa kantsler ja Prantsuse president teda hoiatasid võimalike ühiskondlike rahutustega Euroopas. Reagan omakorda tundis muret Lääne-Euroopa majandustehingute pärast N. Liiduga, eriti plaanitsetud vene gaasi kasutamisele võtmine.

Ajal kui Montebellos peeti konverentsi, peeti „protestikonverents" vasakpoolsete poolt Ottawas, mis oli organiseeritud kirikugruppide, ametiühingute j.t. poolt. Selle raames toimus ka pealinnas protestidemonstratsioon umbes 5000 osavõtjaga.

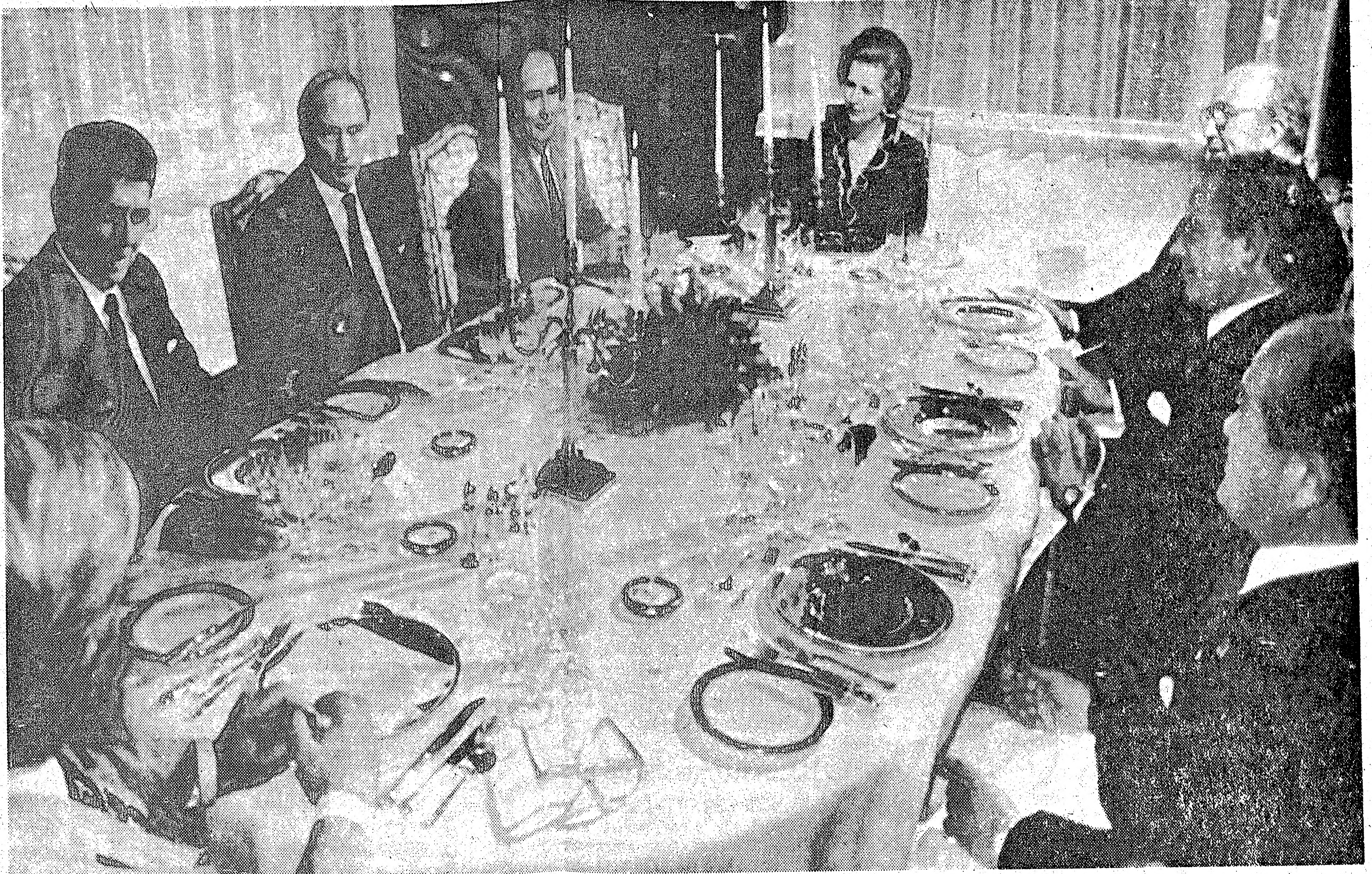

Riigijuhid ühisel einel Chateau Montebello's. Vasakult — Lääne-Saksa kantsler Helmut Schmidt, USA president Ronald Reagan, konverentsi esimees Kanada peaminister Pierre Trudeau, Prantsuse president Francois Mitterrand, Inglise peaminister Margaret Thatcher, Itaalia peaminister Giovanni Spadolini, Euroopa majandsuliidu president Gaston Thorn ja Jaapani peaminister Zenko Suzuki.

N. Liit ostab kõige rohkem soome põllumajandussaadusi

N. Liidust on saanud Soome toodete kõige suurem ostja. Möödunud aastal tõusis itta eksporditud põllumajandussaaduste kogus 7 protsendini ja on momendil umbes 750 milj. marka. Ekspordist suundus 1980. a. itta 41,2% ja Rootsi 12,9%. Sellest oli 37,4% meiereitooted ja liha 9,2%. Liha eksport tõuseb kogu aeg ning tänavu arvatakse see olevat u. 18 000 tonni.

Nädalakroonika

(Algus esiküljel)

☆ Floridas on leitud hiigelsuuri lihasöövaid sisalikke. 5 jala pikkused ja 25 naela kaaluvad sisalikud on pärit Aafrikast, kus nad söövad usse, konni ja krokodillimune. Krokodillid omakorda söövad sisalikke.

☆ Hiinas tõusis Jangtse jõgi suurte vihmade tõttu üle kallaste ja ujutas üle Schichuani provintsi madalamaid alasid. See on suurim üleujutus pärast 1949. a., kuid ohvrite arvu ametlikult ei teatata. Arvatakse, et tuhanded uppusid.

Mida kaotab . . .

(Algus lk. 2)

mida iga uudishimulik juba Tacituse „Germaniast" lugeda võib, mida aga ka teadlased lugematuist eesti moodsa rahvakunsti sümboleist, veel elavate autorite luulest, eriti aga õe ja venna vahekorrast Eestis välja loevad. Intuitsiooniga, mis kunagi ei küllastu, on Johann Jacob Bachofen, kes harilikult peagu kunagi kaasaegseist rahvaist ei armasta kõnelda, äkki keset oma „Gräbersümbolik der Alten" hakanud kõnelema eesti rahvast. Eestlastest võime tervitada viimast suure Demetri rahvast Euroopa pinnal, suure Emakese Maa rahvast.

KAS VÕIB EUROOPA LUBADA?

Need suurepärased eesti kultuuri õied, mis on arenenud Euroopa vaikses nurgas läbi sajandite hävinematus kauniduses peaksid nüüd nagu umbrohi langema ohvriks punasele sirbile ja vene kolossi poolt tambitama igaveseks maasse. Kas võib Euroopa omale lubada, et ta heidab ahnetele stepihuntidele õgimiseks Eesti, selle talentide eluröõmu ja kõige haruldasemate andide maa? Kas võidakse sõrmegi kõverdamata vaadata pealt, kui Eesti koos teiste balti rahvastega appi hüüab mustendava hävingu kuristiku ees, kuhu teda tahetakse tõugata?

„Mourir pour Danzig?" kõlas kunagi üks ümbertehtud küsimus. „Mourir pour l'Estonie?" — küsimus on jälle kord ümber tehtud. Ta kõlas nii: „Kas õigus peab õiguseks jääma, või on tulnud aeg tõmmata hundimaski üle näo?"

SÜÜDISTUSED SÕJAROIMADES VALEDOKUMENTIDE ALUSEL

Clevelandi, Ohio üks suuremaid ajalehti, „The Plain Dealer", avaldas 26. juuni 1981 numbris oma toimetuseliikme Joseph Perkinsilt järgmise kirjutise pealkirja all „Demjanjuki tõendid võltsitud, ütleb mees, kes apelli puhul õigeks mõisteti":

Chicago mees, keda süüdistati ja kes mõisteti õigeks sõjakuritegude toimimises 2. maailmasõjas, esines möödunud õhtul süüdistusega, et dokumendid, mida kasutati John Demjanjuki denaturalisatsiooni protsessis, olid võltsitud natside-küttija Simon Wiesenthali poolt.

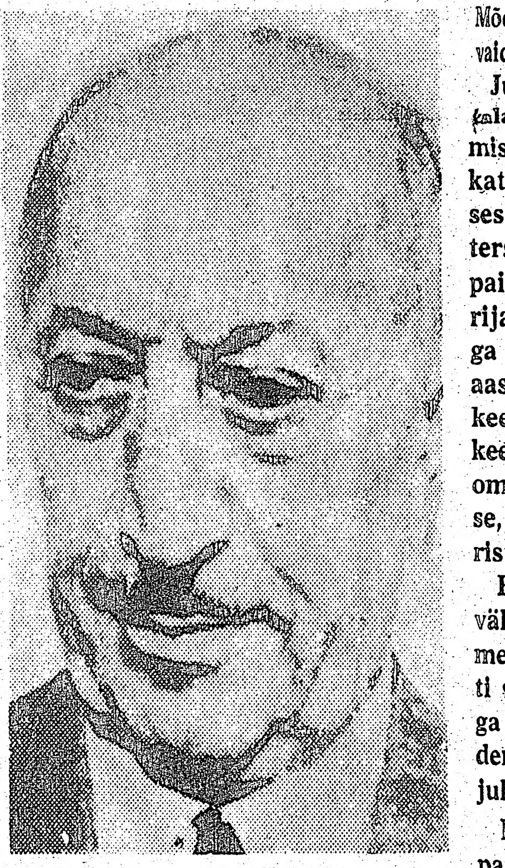

SIMON WIESENTHAL

Frank Walus, kes kõneles Holiday Innis Lakesides umbes paarikümnele isikule, väitis, et nagu teda isiklikult, nii on ka Demjanjukki valitsuse poolt ebaõigelt süüdistatud.

„Ma ei tea kogu tema lugu, kuid ma usun, et ta on süütu", ütles Walus lisades juurde, et Saksa isikutunnistuse kaart, mis oli Demjanjuki asjas peamine tõendis, on võltsitud.

Demjanjuk, 61. a. vana, Seven Hillsis, kaotas oma kodanikupaberid teisipäeval distriktkohtuniku Frank J. Battisti otsusel kui kohtunik otsustas, et ta valetas kodakondsuse saamisel, varjates, et ta piinas ja mõrvas juute Saksa surmalaagris sõja ajal.

Valitsus andis sisse denaturaliseerimise kaebuse 1977. aastal Waluse vastu, süüdistades teda sakslaste aitamises juutide tapmisel. Valitsus võitis protsessi ja Waluselt võeti ära kodakondsus.

Föderaalne apellatsioonikohus aga määras, et tema asja tuleb uuesti arutada, et peagu kindlasti ta mõistetakse õigeks. Valitsus lõpetas asjatoimetuse tema vastu.

Walus, 59 a. vana, väitis, et valitsus toimis sobimusel Wiesenthaliga tema ja Demjanjuki süüdistamiseks.

„Wiesenthal omab Viinis eriosakonna, kus tema inimesed töötavad võltsdokumentide „valmistamisel", ütles Walus. „Ma olen fotograaf. Andke mulle aega kaks nädalat ja ma võin teile anda igasuguse pildi, mida soovite. Ma võin teid teha Gestapo agendiks."

Valitsuse advokaadid ütlesid, neil ei olnud Waluse vastu niipalju tõendusmaterjali kui Demjanjuki vastu. Walusel on mitmeid tunnistajaid, kes ütlesid, et ta oli sõja ajal mujal. Demjanjuk ei saanud esitada niisuguseid tunnistajaid.

Walus ennustas, et tõendusmaterjal, nagu tema puhul, tuleb esile ka Demjanjuki õigeksmõistmiseks, kuna Demjanjuk on edasi kaevanud 6. ringkonna apellatsioonikohtusse.

Waluse esinemine eile oli korraldatud nõukogude tõendusmaterjali kasutamise vastase komitee poolt, kes on Demjanjuki tugev kaitsja.

VES

Saksamaa ei tunnusta Eesti annekteerimist

Saksa Liiduvalitsus ei ole tunnustanud Balti riikide annekteerimist N. Liidu poolt ega kavatse seda teha — niisuguse ametliku teate avaldas Lääne-Saksamaa välisministeerium (Auswärtiges Amt).

Bonnist välisministeeriumist saabunud ingliskeelne kiri oli vastuseks USA balti riikide küsimuses seoses viimaste sündmustega Ida-Euroopas. Liidukantsler Helmut Schmidti nimele saadetud kiri oli tavalise korra kohaselt antud vastamiseks välisministeeriumile.

Varem on Lääne-Saksa liiduvalitsus seletanud, et nende seisukohast ja rahvusvahelise õiguse järgi on praegu Eestis olev võim occupatio bellica, sõjaline okupatsioon.

Üle saja sai surma hotelli rusude all

KANSAS CITY, Mon. — Viis erikomisjoni uurib põhjust, miks aasta vanas moodsas hotellis varises osa sisemisest struktuurist, mattes enda alla sajad inimesed. 109 sai kohe surma ja nädala algul surid haiglas veel 2. Ligi 200 said vigastusi. 40-korruselises Hyatt hotellis, mis maksis 50 miljonit dollarit, toimus möödunud reedel tavaline populaarne tantsuõhtu. Suures hallis peeti tantsuvõistlust ja läbi mitme majakorra ulatuva suure ruumi kohal rõdutaolistel ühenduskoridoridel vaatas pealt umbes 2000 inimest, vaimustatult liigutades end tantsutaktis. Kui orkester parajasti mängis „Satin Doll'i", vajus kokku keskmine rõdu, rõhudes alla ka alumise koos osa seinaga. On arvamisi, et tantsutaktis massi liikumine tekitas ohtliku võnkumise, nagu sildadel kus sõjaväeosad marsivad. Teatavasti tavaliselt marsikolonnidele antakse sildadel vabasamm.

Läti kalandusekspert vangilaagrisse

STOKHOLM (EPL) — Läti illegaalsete sotsiaaldemokraatide juht, 63-aastane Juris Bumeisters, mõisteti Riias läti okupatsiooni ülemkohtu poolt viieteistkümneks aastaks vangilaagrisse „isamaa reetmise eest". Mõeldud ei ole muidugi mitte Lätit, vaid N. Liitu.

Juris Bumeisters on teadlane ja kalandusekspert Balti Kalandusuurimise instituudi juures Riias, mille katsejaamad asuvad „Banga"-nimelises kalurikolhoosis Rojas. Bumeisters on nõukogude ja maailma silmapaistvamaid elektrilise kalanduse uurijaid. Ta avaldas koos V. Sterninsiga teose „Elektriline kalandus", mis aastal 1976 ilmus ka läänes ingliskeelses tõlkes. Tal oli luba töötada keelustatud julgeolekupiirkonnas oma katsete teostamisega. Arvatakse, et see asjaolu suurendas tema karistust kohtuprotsessi ajal.

Bumeistersit süüdistati muuseas välismaaga kontakti pidamises. Bumeistersil olevat olnud kontaktid läti sotsiaaldemokraatliku eksiilparteiga Rootsis ja ta olevat läti sotsiaaldemokraatide põrandaaluse partei juht Lätis.

Bumeistersit süüdistati ametlikult paragrahv 59 järgi, mis võib tähendada surmanuhtlust.

Juris Bumeistersi isa oli läti parlamendi rahvasaadik sotsiaaldemokraatide rühmast. Vend on professor Valentins Bumeisters, tuntud teadlane endokrinoloogia alal.

Läti sotsiaaldemokraadid on alustanud kampaaniat läänes, et taotleda Bumeistersile vabadust.

AMBLA ÕPETAJA VELLO SALUM VAIMUHAIGLASSE

New York Times tõi 29. juuni numbrs telegraafiagentuuri AP lühisõnumi, et nõukogude võimude poolt on eesti kirikuõpetaja, 47 a. Vello Salum paigutatud Jämejala vaimuhaiglasse. Põhjustena märgitakse, et ta oma jutlustes avaldas rahvuslikke seisukohti ja et ta on kirjutanud „põrandaaluseid artikleid".

Vello Salum oli õpetajaks Ambla koguduses. Seal oli omal ajal õpetajaks Pähn, kes täitis okup. Eests kord ka piiskopi kohustusi, kuid tagandati N. Vene võimude poolt ja tal tuli teha läbi vangipõlv.

Õpetaja Vello Salum, kes teenis arreteerimiseni Ambla kogudust, on uuema põlve kirikuõpetaja, kes hariduse saanud N. Vene okupatsiooni ajal Tallinna konsistooriumi poolt loodud usuteaduslikus instituudis.

VES

BALTI KONVERENTS ROOTSIS POLITSEI KAITSE ALL

STOKHOLM (EPL) — Kuues Balti Teaduslik Konverents, millest võttis osa mitu teadlast ka okupeeritud Eestist, peeti Stokholmis Börsihoones politsei kaitse all, kuna korraldajad kartsid demonstratsioone.

Tegelikult toimus sissekäigu ees vaikne rootsi noorte demonstratsioon, kes banderollil nõudsid Nõukogude Liidult Baltikumile vabaduse tagasiandmist ja plakatitel küsiti, miks Balti Instituut vaikib Jüri Kuke ja Mart Nikluse, kahe eesti teadlase saatuse ümber. Nad korjasid allkirju apellile mainitute kaitseks ja kuuldavasti paarisajast avamisele minejast 80 andsidki selle solidaarsuse tõendi allkirja näol.

ÜLO KOIT TAGAPLAANIL

Raudeesriide tagant tulnud konverentsist osavõtjad uudistasid huviga demonstratsiooni, ent hoidsid distantsi, kuna neil tuli arvestada „saatjaskonnaga" nii oma reisiseltskonnast kui N. Liidu saatkonnast. Kui enne konverentsi käis Stokholmis Läti suhtlemisühingu esimees Baranovskis, siis seekord oli kaasas Eesti vastava ühingu (VEKSA) esimees Ülo Koit, kes end diskreetselt hoidis tagaplaanile. Nõukogude saatkonna rahvast oli eriti rohkesti Stokholmi linna poolt Stadshusetis antud tervituseinel.

SÕPRUSLINT LARSSONILE

Haruldaseks uudiseks oli muidugi ulatuslik nõukogude sfäärist tulnud teadlaste osavõtt, samal ajal kui paljud läänesfäärist olid eemale jäänud. Leedu osas oli kuulda, et seal oli viimasel hetkel väljalastavaid teadlasi väljavahetatud. Tulejatel oli kaasas vahepeal elavat tähelepanu tekitanud nn. sõpruslint, mille seekord sai Balti Instituudi esimees Gunnar Larsson.

Konverentsil viibis teadlaste hulgas ka teadaolevaid KGB-lasi, kelle ülesandeks tõenäoliselt oli jälgida seda koeksistentsi-eksperimenti ja raporteerida. Huvitatud ollakse muidugi ka läänes asuvate balti teadlaste isikutest ja meelsusest.

Rootsi ajakirjanduses peegeldusid ühenduses Balti konverentsiga ka eestlaste ja lätlaste kriitiline hoiak püüdluste puhul elimineerida N. Liidule ebameeldivaid teemasid ja solidaarsuseavaldusi vaenatud kolleegidele Nõukogude vanglates.

EXPRESSEN

„Expressen" käsitleb juhtkirjas „Jüri Kuke reetmine" Balti Instituudi konverentsi rõhutades eriti selle organisatsiooni keeldumist protesteerimast Jüri Kuke ja Mart Nikluse kohtlemise puhul. Juhtkirjas öeldakse muuseas:

„Instituut töötab koos „Kultuuriliste sidemete komiteedega välisbaltlastega", mis tegutsevad Eestis, Lätis ja Leedus.

Juba jaanuaris astus 20 silmapaistvat instituudi liiget välja, nende hulgas Ahto Uisk, Bruno Kalnins ja Rudolf Jalakas. Nad juhtisid muuseas tähelepanu paljastustele, mida oli teostanud vastava läti komitee endine esimees Imants Leshinskis. Ta tunnistas, et kolm komiteed allusid tegelikult KGB-le ja et nende peamiselt ülesandeks on uurida ja poliitiliselt mõjutada baltlaste tegevust paguluses. Leshinskise järeletulija Anatols Baranovskis külastas mais Stokholmi, et koos instituudi kantseleijuhi Imant Rebasega seada üles juhtjooni nüüd avatava kongressi jaoks.

Balti Instituudi koostööliin näitab end selgesti seoses Jüri Kuke probleemiga."

Edasi antakse ülevaade Jüri Kuke ja Mart Nikluse saatusest N. Liidus. Juhtkirjanik jätkab:

„Kaks nädalat enne Jüri Kuke surma pidas Balti Instituut oma peakoosolekut Stokholmis. Kuna instituut tegeleb just teadusliku tegevusega, siis esitati ettepanek Kuke ja Nikluse kohtlemise vastu protesteerimiseks. Nii Niklus kui Kukk omasid soliidse teadusliku tagapõhja. 500 prantsuse teadlast olid juba protesteerinud Kuke kohtlemise puhul.

Aga Balti Instituudi juhatus hääletas ettepaneku maha, kuigi oli teada, et Kuke tervis oli väga halb. Sel puhul formuleeris instituudi juhatuse liige prof. Hain Rebas apelli, millele üksikud instituudi liikmed saaksid alla kirjutada. Kui aga ainult üks juhatuse liige peale prof. Rebase oli apellile alla kirjutanud, astus prof. Rebas instituudi juhatusest välja.

Kui teadlaste protest läänest olnuks tugevam, oleks Jüri Kuke elu kahtlemata päästetud. Nüüd unustati ta ära.

Balti Instituudile pole veel hilja võtta seisukoht pika näljastreigi tõttu raskes tervislikus olukorras oleva Mart Nikluse puhul."

Ärisildid Quebecis prantsuskeelseks

1. septembriks peavad olema kõik ingliskeelsed ärisildid Quebecis asendatud pransusêkeelsetega. Enamik äriomanikkudest kelle ärisildid ei vastanud uue seaduse nõuetele on need nüüd juba asendanud prantsusekeelsetega.

Kuid on siiski järele jäänud mõned üksikud kes senini seda teinud ei ole ja üks nendest on lihaäri omanik, kelle spetsialiteediks on Euroopa-maitselised lihasaadused. Heinrich Ribicki selle asemel, et vahetada oma inglskeelset ärisilti müüs oma äri. Uus omanik peab silti vahetama, kuid H. Ribicki üteluse järgi tema on oma põhimõttest kinni pidanud.

Üks vähestest äridest, kes veel pole prantsuskeele peale läinud on väikese paberikaupluse omanik, kes püüab kohtu kaudu oma õigusi kaitsta.

EKN EI OLE SEOTUD SÕPRUSÜHINGU ASUTAMISEGA IISRAELIS

Eestlaste Kesknõukogu Kanadas juhatus pidas möödunud nädalal koosoleku, kus olid arutusel mitmed jooksva tegevuse küsimused.

Lähemalt olid kõne all Ottawas Balti Liidu esindajate poolt algatatud ettevalmistused järgmise Balti Õhtu korraldamiseks Parlamendimäel tuleva aasta veebruaris. Kuna järgmine Balti Õhtu on kümnes, tahetakse seda tähistada suurema kavaga. Selleks on toimunud juba nõupidamine ka parlamendiliikmete käenduskomiteega.

Ottawas esialgselt tõstetud mõned mõtted Balti Õhtu suurejoonelisemaks kujundamiseks pidas juhatus liiga kulukaks ja otsustas piirduda Balti Liidu majanduslikule kandejõule vastavate üritustega. Sellistena on kõne all Ottawas balti kunstinäituse ja balti kontserdi korraldamine. Korraldatavate ürituste eestlastepoolseks koordineerijaks määrati EKN rahvuskultuuri komisjoni abiesimees Stella Kerson, kusjuures ürituste majanduslikeks kulutusteks peab olema EKN juhatuse eelnõusolek.

Informatsiooni osas andis abiesimees H. Lupp ülevaate New Yorgis toimunud Ülemaailmse Eesti Kesknõukogu (ÜEKN) täiskogu koosolekust, kus ÜEKN esimeheks valiti EKN esindaja Kesknõukogus Lembit Savi. Täiskogu koosolek pidas tarvilikuks ÜEKN tegevuse intensiivsemaks muutmise ja suurendas juhatuse koosseisu kolme liikmega.

Majandusküsimuste all informeeris esimees L. Leivat, et toetuste osas on loota eelarves ettenähtud $28.000 laekumist. Erakordse toetusena on EKN saanud annetuse surnud Karl Kasekampi pärandusest $2000 tema testamendi põhjal. Ettenähtud annetuse on pärandustombu hooldaja EKN-ule välja maksnud. EKN juhatus määras toetuse Toronto Eesti Täienduskoolile ja otsustas astuda etniliste organisatsioonide Mitmekultuurilise Keskorganisatsiooni liikmeks.

EKN juhatuse koosolekul esines pikema selgitava sõnavõtuga Soome Lions Club'i president B. Kivimäki, kes soovitas ka eestlastel samasugune organisatsioon luua. Otsustati selgitada, kas eestlaste hulgas on Eesti Lions Club'ist huvitatud isikuid, kes tahaksid vastavat organisatsiooni luua.

Juhatuse koosoleku puhul oli ka mõttevahetusi ajakirjanduses avaldatud informatsiooni kohta Iisraelis kavatsetud eesti—iisraeli organisatsiooni loomise asjas. Märgiti, et sellekohastest kõnelustest Iisraelis osa võtnud eestlased on teinud seda täiesti eraviisiliselt ja ei EKN-ul ega Ülemaailmsel Eestlaste Ksknõukogul ei ole nende kõnelustega olnud mingit ühendust.

PÄIKESEKÜLLANE NÄDAL JÕEKÄÄRUL

Esimene nädal Jõekäärul oli soe ja päikesepaisteline, mis andis suvekodu juhtkonnale võimaluse ettenähtud kava 100% täita. Ka kasvandike arv tõusis 25%.

Suvekodus omistatakse suurt rõhku laste tervishoiule, mille eest hoolitseb laagri õde, laste kõhumurede eest on aga valvel suvekodu perenaine Maimo Varik oma abilistega.

Lastel on palju võimalusi isetegevuseks.

Ujumine, laskmine ja ehisnaha töö on huvitavamad alad. Jõekäärut külastab igal nädala lõpul mitusada kaasmaalast, leides seal meeldiva väljasõidu koha, kus on ka võimalik suvekodu köögist saada einet. Möödunud pühapäeval oli külalisi isegi Rootsist, nende hulgas ka paar rootslast.

VAHELDUSRIKAS NÄDAL

Nagu suvekodu juhataja Maido Musta ja Endel Ruberg mainisid, oli esimene nädal väga vaheldusrikas ja mitmekesine, peeti isegi „Killamängud". Selle raames toimus ka kolme päeva kestel keraamika õppimine. Õpetasid kolm selleala spetsialisti: Lia Holmberg, Eric Holmberg ja Eric Pirka. Valmis ligi sada eset mis on määratud eeloleva Killamängude näituse korraldamiseks.

Sini-must-valge „sepikojas" õpitakse ja valmistatakse ehisnaha töid ja muud kunsti, mida õpetab „ülem sepp" E. Ruberg.

Teisipäeva õhtul toimus suvekodus tantsupidu kus jalga „keerutasid" 5—15 aastased.

Suplema lastakse suvekodus ainult väikeste gruppide kaupa ning kontrollitakse igat suplejat. Ujulas on ka hüppetorn.

Kuna suvekodul puudub oma laskerada, siis toimub laskmine naabruses asuval soomlaste laskerajal. Laskeharjutusteks kinkis Ilmar Sambla 2000 padrunit. Igapäevased sihtimisharjutused toimuvad aga suvekodu saalis. See toimub vastava püssitaolise riistapuuga mis töötab laserkiirtega. Selle haruldase ja hinnalise „püssi" konstrueeris Heino Altosaar ning see oli välja pandud Montrealis toimunud „Mees ja tema maailm" näitusel 1975—76. a. „Püssi" tõi kaasa E. Ruberg, ning seda on võimalik proovida igal Jõekääru külastajal.

HAID LASKETULEMUSI

Suvekodu on varustatud rikkalikult väli- ja sisemängudega. Last õpetatakse eesti ajalugu, kodumaa ja „Kalevipoja" tundmist.

Laskerajal saavutas laskeala juhataja oma „meeskonnaga" nimetamisväärseid tulemusi. Nii laskis toelt USA-st Washingtonist pärinev Raivo Ling — kes ennem püssi ei olnud veel katsunud — 100-st võimalikust 97. Teine USA-st pärinev kasvandik E. Linask laskis käelt välja pronksmedali. Kalev Wallner Sudburyst laskis toelt 100-st 100, nendest 5 südames. Suurtest poistest E. Nurm laskis käelt 95. Tüdrukutest Anne ja Tiina Pedel lasksid toelt mõlemad 98.

Pühapäeval toimus suvekodus jumalateenistus kus vaimuliku osa täitis E. Ruberg, kes oma kõne aluseks oli valinud Apostli Pauluse raamat, Rooma rahvale 12 peatükist 12 salmi. Ta ütles: „Olge rõõmsad lootuses, kannatlikud ahastuses; jääge kindlaste palvesse oma rahva ja maa eest." Noored kuulasid seda rahvuslikult häälestatud jutlust tähelepanelikult. Jumalateenistus lõppes lauluga „Su üle Jumal valvaku". Õhtul toimus suvekodu saalis filmiõhtu kus suvekodu juhataja M. Musta näitas lastele mitu huvipakkuvat filmi.

J. S-gi

SEEDRIORU LASTE SUVEKODUS ALGAS TEGEVUS

Seedrioru Laste Suvekodu alustas tegevust pühapäeval, 12. juulil 40 kasvandikuga, neist 10 väikelapsed. Vaimuliku osa täitis abipraost T. Nõmmik ja avasõnad ütles Sihtasutus Seedrioru abiesimees ja lastekodu üldkorraldaja H. Toomsalu. Kasvatajaid on kuus koos laagri juhiga. Laagri juhiks on Kunda Rist ja mudilaste osas Linda Kolga. Suvelaager kestab 4 nädalat.

Vaipade ja mööbli PUHASTUS
auruga (steamcleaning)
Helistada ERIK LOKBIK
tel. 447-9834

Vabaõhu-jumalateenistus Simcoe ääres

Eesti Ev. Luteri Usu Peetri koguduse vabaõhu-jumalateenistus peetakse pühapäeval, 2. augustil Simcoe järve ääres Friedelni Holmbergi suvitusalal algusega kl. 11 h. Teenib õp. O. Puhm. Sõita Oru tee nr. 5 kaudu.

Suur veok kolimiseks
J. KRULL
JA
WILCOX LAKE SAUNA
PEREKONNA SAUN
464 Sunset Beach Rd., P.O. Box 460
Oak Ridge, Ontario L0G 1P0
Telefon 773-0497
Johan Krulli juhtimisel.

EESTI MÄNGUD LAKEWOOD'IS

Eesti Mängud USA-s toimuvad 1. augusti nädalalõpul Lakewoodis. Pidustuste patroniks on E.V. uus konsul E. Uustalu, kes ka kõneleb õhtuse valguspidu aktusel. Torontost esinevad sportlaste kõrval meeleolulauludega Andres Tamm ja Erik Verder.

Laske isoleerida oma maja $30.00 eest „The Canadian Home Insulation Program'i" alusel — C.H.I.P.

INSULATION by... edmonds AND COMPANY LIMITED "We Dare to Care" Since 1947

Asjatundlik isoleerimine klaasvilla puhumisega.

Pööningu ventilaatorid.

Esindaja Torontos: ENN LIGE, tel. 425-0839

Keele- ja kooliaasta

EMAKEELSEID TAIMEDE NIMETUSI

Üheaastased ehk suvelilled

Nende eluiga kestab kevadest sügiseni, igal aastal tuleb neid külvata ja aeda istutada kus hävivad esimeste öökülmadega. Sageli kasvavad nad peenardel ise sügisel mahavarisenud seemnetest. Torontos ja vastavates piirkondades leiame mainitutest: eldusid, jaanikakraid, lõvilõugu, perillasid, portulakke, petuuniaid, raudürte j.t. Tavaliselt nad tärkavad mullast võrdlemisi hilja juuni teisel poolel, mil siiski võimaldub neid ümber istutada teisale, sobivasse kohta.

Adoonis	Pheasant's-Eye	Adonis
Arktootis	African Daisy	Arctotis
Aster	Aster	Aster
Begoonia	Begonia	Begonia
Daalia	Dahlia	Dahlia
Eldu	California Poppy	Eschscholtsia
Floks, leeklill	Phlox	Phlox
Ibeeris	Candytuft	Iberis
Imikas	Alkanet, Bug Bugloss	Anchusa
Jaanikakar	Daisy	Chrysanthemum
Jumikas	Cornflower, Bluebottle	Centaurea
Kassitapp	Binweed	Convolvulus
Kilbirohi	Sweet alyssum	Alyssum
Kipslill	Baby's-breath	Gypsophila
Klarkia	Clarkia, Farewell-to-Spring	Clarkia
Kress, mungalill	Nasturtium	Tropaeolum
Kukekannus	Larkspur	Delphinium
Kuldlill	Capemarigold	Dimorphoteca
Lehtertapp	Morning Glory	Ipomoea
Levkoi	Stock	Matthiola
Lillhernes	Sweet pea	Lathyrus
Lobeelia	Edging Lobelia	Lobelia
Lõvilõug	Snapdragon	Antirrhinum
Magun, moon	Poppy	Papaver
Mustköömen	Loveinamist	Nigella
Neiusilm	Goldenwave	Coreopsis
Nelk	Pink	Dianthus
Nemeesia	Nemesia	Nemesia
Peiulill	Marigold	Tagetes
Perilla	Perilla	Perilla
Petuunia	Petunia	Petunia
Portulak	Moss Rose	Portulaca
Pruudisõlg	Youth-and-old-age	Zinnia
Päsmaslill	Flossflower	Ageratum
Põisrohi	Catchfly	Silene
Rass	Houndstongue	Cynoglossum
Raudürt	Vervain	Verbena
Reseeda	Mignonette	Reseda
Saialill	Pot-Marigold	Calendula
Salulill	Five-spot	Nemophila
Salvei	Salvia	Salvia
Sametlill	Satinflower	Godetia
Trompetilill	Painted Tongue	Salpiglossis
Tähtpea	Pincushionflower	Scabiosa

Eelpoolses nimestikus on märgitud suvelilledena kasvatatavad meie kliimavöötmes. Paljud neist pärinevad troopikaaladelt kus esinevad püsikutena nagu näiteks pidevalt õitsev begoonia (vanapoisi silmavesi), Begonia semperflorens, mis peaaegu ainsa begooniana on hinnatud suvelill. Mõnel juhul istutatakse ta potti ja kasvatatakse siis toalillena.

ARVID VILMS

Abiks perenaisele

STRITSEL

Taastasin vanaaegse stritsli retsepti, selle mida ma kõige rohkem omal ajal eelistasin. See oleks ühtlasi põhiretseptiks niisuguste saiade küpsetamiseks mis sisaldavad suhteliselt rohkesti võid, suhkrut ja mitmesuguseid maiusaineid. Retsept on n.ü. poolretsept et esmakordsel retsepti kasutamisel oleks hõlpsam omada isiklikke tähelepanekuid ja kogemusi.

Meenub, et täis retseptis oli 300 g võid kuid ometigi seda kippus jääma väheseks. Sest võid pidi ju jatkuma taignasse panemiseks, rullimisel vahele määrimiseks ja küpsetamisel ka pinna pintseldamiseks. Vanaaegselt stritslilt ei saa soovida, et see oleks kobe ja kerge nagu müügilolevad tänapäeva saiad. Originaalstritsel on kogult pigemini laiem kui kõrgem küna taignas on rohkesti igasuguseid maiustusi. Kõige ehtsam stritsel oli glaseeritud koore glasuuriga.

Üldpilt stritsli valmistamisest on lihtne: kõige pealt tuleks teha eelkergitis ja sellest lihtne saiataigen. Rullida õhukeseks, katta võiga ja maiustustega, tugevasti kokku rullida. Plaadil kergitada, s.o. kergitamine kolmandat korda, ja küpsetada.

EELKERGITIS

35 g tükeldatud pärmi segada 2 dl sooja (37 c) piimaga või kohvikoorega. Lisada 1 sl suhkrut ja 2,5 dl jahu. Eelkergits peab olema umbes hapukoore paksune. Nõu katta võimalikult tihedalt näiteks plastiga, alumfoolioga v.m. et kerkimisel tekkiv süsihappegaas ei hõljuks õhku. Kergitada 10—15 minutit kergitissoojuses mis on 28—30 C-kraadi. Vahuliseks kerkinud eelkergitisele lisada maitseained: pool-tl soola ja samapalju tõugatud kardemoni, 4—5 riivitud mõrumandlit, sidrunikoort ja poolpakki safranit. Viimast võib lahustada ka nii, et pulbristatud safranile valada pool-dl keevat vett, uhmer katta tihedalt ja kui safran on hautunud pehmeks, lisada see eelkergitisele. Seega on ka retseptis 2,5 dl vedelikku mis on ette nähtud.

TAIGNA VALMISTAMINE

100 g sulatatud jahtunud võid vahustad 2 sl suhkruga ja 1—3 munarebuga. Vaht lisada eelkergitisele vahelduvalt jahuga (5—6 dl), seejuures taignat tugevasti hõõrudes ja kloppides. Kui pehmevõitu taigen lööb taignanõu külgedelt lahti, kaapida nõuküljed taignast puhtaks, taignapind siluda ja raputada peale õhukene kiht jahu. Katta tihedalt ja soojalt. Kergitada umbes 45 minutit ja kerkimise vältel taignat 1—2 korral suruda madalaks. Taigen kerkib peagu kahekordseks. Ja on parajal määral kerkinud, kui sõrmega vajutamisel taignasse tekkiv lohk ei vaju kohe kokku.

PÄRAST TAIGNANÕUS KERGITAMIST

Taignalauale raputada pisut jahu. Taigen tõsta lauale ja pöörata siis kohe alumine pool ülespoole, katta rätiga ja anda taignale võimalust 10—15 minutit uue olukorraga kohaneda.

Nüüd on vaja taignaga korralikult töötada. Selleks on eriliigutused kätes ja sõrmedes, mida vaevalt õnnestub sõnadega selgitada kuna mul puudub „kätekõne". Paljudele ei meeldi taigna sõtkumine. Kuid minule meeldib. Sest ma laulan sõtkumise ajal. Ja laulu rütm kandub üle õigetesse sõtkumise liigutustesse.

Missugust laulu valida, see oleneb taignaliigist. Kui sõtkun rasket eesti hapuleiva taignat, siis laulan „Kaljuvald mu isamaa". Tänase saiataigna sõtkumiseks sobib hästi rütm Viljandi paadimehest — „Käe ulatab noor paadimees nii lahkelt neiule".

Tänane taigen vajab kergemaid, sujuvamaid liigutusi. Käsi toob taignaääred keskele kokku, sõtkub, veeretab siis suureks palliks, tõukab endast eemale ja algab uuesti sama mängu. Ja lõpuks lõjkab suure noaga keskelt pooleks. Ja siis näeb, kas lõikepind on sile, kas selles pole enam õhuauke. Siis on taigen valmis.

ON HEA TEADA

Et jahu hulka on vajalik kindlaks määrata alati taigna valmistamise lõpuperioodil, taignalaual.

Ennem olgu pisut vähem jahu kui raasuke üleliia.

Et saia ahjust väljavõtmisel on hea kui sai jahtub aeglaselt. Näiteks nii: sai nihutada restile ja katta kohe kergelt ja tihedalt, näiteks plastiga. Kooruke jääb parajalt pehme. Kui saiad-leivad-kuklid pärast ahjust väljavõtmist vajavad veega niisutamist, on väga praktiline tarvitada müügilolevat veepiserdamise pudelit, selle asemel et neid ükshaaval veega pintseldada.

Et stritslile raputatakse peale vaniljemaitselist suhkrut kuid võib ka katta koore glasuuriga.

KOOREGLASUURI VALMISTAMINE

2 dl kohvikoort segada 2 sl siirupiga või vedela meega ja 2 dl sõelutud puudersuhkruga. Keeta mõned minutid nõrgal kuumusel, segades kuni glasuur on püdel. Lisada siis 1 sl magedat või ja 1 tl vaniljesuhkrut. Segada.

Kui stritsel on veel soe, nõristada see stritslile. Kui soovitakse, et glasuur kataks stritsli siledalt, panna stritsel paariks-kolmeks minutiks kuuma ahju.

Lõpuks tahaksin veel perenaistele ütelda, et kui teie küpsetatud saiad vajuvad ühel või teisel juhul madalamaks, et siis ei ole iga kord põhjust viga otsida endas. Ja võrrelda oma saiu suurpagarite küpsetussaadustega.

ELLEN ROOSME (FPL)

ALLJÄRGNEVAD HELIPLAADID:

LP	#3402	VINDILISED VIISID (Kopvillem)	5.50
LP	#3403	N. Põld NAAN PÕLD LAULAB	6.50
LP	#3407	N. Põld JÕULULAULUD	6.50
LP	#3408	E. Loo KÜLASIMMAN	5.50
LP	#3409	N. Põld PÕHJAMAA LAPSED	6.50
LP	#3410	J. Villard KÜLALAULUD	5.50
LP	#3412	H. Liiv & E. Loo TANTSUTAKTIS	5.50
LP	#3413	N. Põld MUREMAA	6.50
LP	#3414	R. Andre ME TÕUSEME JÄLLE	5.50
LP	#3417	E. Loo RAHA PANEB RATTAD KÄIMA	5.50
LP	#3419	EBATRUUDUS	7.00
LP	#3420	Dr. H. Tari „MIND ÄRA UNUSTA"	7.00
LP	#1001	Heli neli TEEME POPPI	7.50
LP	#1003	Kaljo & Tarmo SÄDEMED	7.50
LP	#1011	PÜHA ÖÖ, EESTI MU ISAMAA	8.75
LP	#1009	JÜRI PEETERS	8.50
LP	#1012	JÜRI-PEETERS Nr. 2	9.00
LP	#1013	HÄMARIK LAULAB SULLE	9.00
LP	# 302	KALEVITE KANTS	7.50
LP	# 23	J. Kuusk MU MEELEN KODUKOTUS	6.50
LP	# 010	S. Purre MA NÄEN	6.50
LP	#6902	REET	6.50
LP	#7001	KAJAKAS	5.00
LP	#7016	Orkester ESTONIA	5.00
LP	#7202	TULE RÄNDAME MÄNDIDE VARJUS	6.50
LP	#7601	A. Raudsepp LÕUNAMAALINN	750
LP	#1016	Stockholmi trammimeeste puhkpilliorkester	10.00
LP	#1015	ESTO '80 LAULUPIDU 1980-07-12	10.00
LP	# 244	LEPATRIINU	7.00
LP	# 156	SÜDASUVI	7.00
		ESTO '80 Põhja-Ameerika noored taidurid (2 helipl. pakendis)	18.00
		ESTONIAN SONGS, Estra Väli	10.00
LP		L. Corradi ARMASTAN	6.50
LP		L. Corradi IGATSUS LIILIA	6.50
LP		Jüri Mandre MU SÜDAME VARA	8.50
LP		OMA-01 ESTONIA — SONGS, Karike Epp	8.00
LP		INGEMAR KORJUS	9.50
LP		TRUE MYTH	6.50
		LINDAU ÕED	7.50
LP		H.A.M. Riivald LAULE KÕIGILE	7.50
LP	8982	LAULUPIDU „ESTO" 76	8.00
		VAIMULIKUD HELIPLAADID:	
LP		H.A.M. Riivald PÜHAPÄEV	7.50
LP		H.A.M. Riivald JÕULUD	7.50
LP		KODULÄVEL Nr. 5	5.50
		JUUBELIAASTA 25	6.00
LP		RAHUTERVITUS Nr. 6	5.00
LP		RAHUTERVITUS Nr. 8	5.00
LP		RAHUTERVITUS Nr. 9	5.00
EP		SIND TULEN KIITMA (Jõululaulud)	7.00
		LASTELE:	
		LAULUPÄRG (lasteaialaulud)	12.00
	#71—75	LASTE HELIPL. (väikesed)	3.30
		VÄIKESED HELIPLAADID:	
		TULE TAGASI — Hedy Marge	4.50
	#507	HELIVELID	3.50
	# 45	KODUKOTUS	3.00
	#506	IVE PATERSON	3.00
		KASSETTID:	
		VÄIKESED NAERUSUUD — lastele	11.50
		ESTO '80 MÄLESTUS	12.00

Postiga tellides lisandub hindadele saatekulu.

Müügil „MEIE ELU" talituses

958 Broadview Ave., Toronto, Ont. M4K 2R6

EKK täiendab diapositiivide arhiivi

Eesti Kunstide Keskuse suviseks tööks 1981 on diapositiivarhiivi täiendamine eesti kunstnike töödest ja rahvakunsti esemeist, luule-raamatukogu alustamine, nootide registreerimine eesti muusikaloomingu kohta ülevaate saamiseks ja muusika-raamatukogu loomine eesti muusikapärandi kättesaadavaks tegemiseks laiemale publikule.

Palume kõiki kultuuriliselt meelestatud eestlasi kaasa aidata selle töö läbiviimisel.

Vajame annetusi: 1) eesti luulekogud ja väljaanded, 2) eesti noodid (trükk, fotokoopia või manuskript), 3) eesti heliplaadid, 4) eesti muusika- ja kunstialane kirjandus, 5) diapositiivid eesti kunstnike töödest — iga eesti kunstnik peaks olema esindatud vähemalt kümne dia'ga.

Annetusi võib ära anda EKK Kunstitaresse Eesti Majas tuba nr. 203. Telefoniline informatsioon: EKK suvine sekretär ja koordinaator Kaja Telmet 766-1363.

„MEIE ELU" lugejad, ärge unustage oma sõpradele soovitamast „MEIE ELU"

HINDREY VIIMASE ROMAANI KÄSIKIRI JÄI KADUNUKS

Hindrey viimase romaani kohta — mille suhtes pikemat aega valitses teadmatus — on kerkinud üles uusi üksikasjalisemaid andmeid. Ajakirja „Tulimuld" äsjailmunud k.a. esimeses numbris on Valev Uibopuu avaldanud artikli „Hindrey romaanikäsikiri sõjajalus", milles tuleb esile terve rida fakte, millest meie avalikkus siiani ei olnud teadlik. Artikkel põhjeneb suures ulatuses jutuajamisele prof. Hans Kauriga, kes 1941—1944 oli Tartu Eesti Kirjastuse peadirektoriks ja sellisena Hindrey viimaseks kirjasaatjaks.

Mainitud kirjastus asutati sügisel 1941 Tartu vabastamise järele ainsa kirjastusena Tartus, millele uute võimude poolt luba anti. Kirjastus tegutses endise K. Ü. Looduse ruumides ning Hans Kauri, kes varem oli olnud Eesti Teaduste Akadeemia õpperaamatute toimkonna juhataja, sai selle peadirektoriks asjaolul, et märkida kirjastuse seost Tartu Ülikooliga. Sellest loodeti saksa ametivõimude ees soodustusi niihästi tegutsemisloa saamisel kui kirjastuskava teostamisel.

Abidirektoreiks olid ilukirjanduse osakonnas K. Ü. Looduse end. peakorrektor Helmut Pürkop ja majandusosakonna juhatajana endine Eesti Kirjastuse Kooperatiivi omanik ja juhataja August Pill.

Üks esimesi teoseid, mille uus kirjastus avaldas, oli Hindrey menukas romaan „Taaniel Tümmi tähelend". Raamat ilmus 1942 ja prof. Kauri poolt antud jutuajamisest selgub, et ka selle avaldamine ei sündinud päris ilma komplikatsioonideta. Romaani jaoks lubasid saksa võimud paberit ainult 7000 eksemplari ulatuses, mis oli erakordselt vähe, arvesse võttes et raamatuturg oli täesti tühi ja eriti kui oli tegemist kõrgeväärtusliku uudisteosega.

Kuna Mathieseni trükikoja laos leidus arvele võtmatult teatud hulk Loodusele kuulunud paberit, otsustati ka see Hindrey romaani jaoks kasutada. Nii trükiti romaani tegelikult 20 000 eks. Seegi arv müüdi lühikese ajaga läbi. Hindrey honorariks oli 20% kaanehinnast, ning Hindrey oli kogu summat kviteerides tähendanud, et ta polevat varem kunagi niipalju raha korraga käes hoidnud. Hindrey kasutas raha ms. selleks, et Pühajärvelt Kangru talust endale pikemaks ajaks suvilat ette üürida.

Karl August Hindrey maalimas aastal 1938.

UUS ROMAAN

Uue romaani kirjutamise idee oli kaudselt kirjastuse poolt inspireeritud, kuigi mitte mingisuguse tellimustööna esitatud. Leiti, et ajalooline silmapilk tingiks eesti ilukirjanduses teost, mis kujutaks meie rahvuse kujunemist ja küpsemist omaks eesti ühiskonnaks selle nõudlikumas mõttes, käsitledes eesti ühiskonna arengut ärkusajast peale ja iseolemise mõtte tekkimisest kuni riikliku iseseisvuse saavutamiseni.

Mõne aja järele pärast sellelaadseid eraviisilisi kõnelusi hakkas Hindrey romaaniks materjali koguma, hankides ülikooli raamatukogust vastavat ajaloolist kirjandust. Varsti otsis ta endale ka sekretäri, kes pidi valdama niihästi stenograafiat kui masinkirja. Intervjueeritava mälu järele laenati Hindreyle ka ülikooli kantseleist sobiv kirjutusmasin. Romaani tegelik kirjutamine sündis juba Pühajärvel, Kangru talu suvilas, mis tal oli nüüd aastaiks ette üüritud.

Ajakirjanduses esinenud varasemate andmete kohaselt oli teada ka romaani pealkiri, milleks nimelt oli sümboolikale viitav „Aovalged aknad". Hans Kauri mälu kohaselt ei olnud seda nime algusest peale olemas, vaid see on tekkinud ilmselt hetkeliselt, tõenäoliselt Pühajärve loodusmuljete taustal. Ajena võis kõne alla tulla üks varahommikune kalastusretk suvel 1942 või 1943.

Hindreyl oli romaan kavandatud triloogiana, s.o. kolmeosalisena. Suvel 1943 oli käsil romaani esimese osa viimistlemine. Seda kinnitab ka artikli autor, Valev Uibopuu kes suvel 1943 ajakirjanikuna külastas Hindreyd Pühajärvel koos oma kolleegi Vello Pekomäega. Tema mälu kohaselt oli teose see osa suurtes joontes valmis. Ka kodumaine kirjandusteadlane, Otepää päritoluga Oskar Kruus on kinnitanud oma teoses „Kirjanduslik Otepää" Hindrey viibimist Pühajärvel suveks.

Tartu Eesti Kirjastuse peadirektori mälu kohaselt andis Hindrey oma romaani triloogia esimese osa käsikirja kirjastusele üle kas sügisel 1943 või sama aasta lõpul. Teos oli umbes 300 lk. ulatusega. Ta sai honorari arvel sel puhul 10 000 marka ettemaksu, kusjuures kirjastuse majandusdirektor August Pill säilitas niihästi käsikirju kui vastavaid avansikviitungeid endises Looduse kirjastuse seifis. Ettemakse oli olnud niivõrd rohkesti, et majandusdirektor sellepärast rahutust tundis.

HAARAV SISSEJUHATUS

Ettemakse olid saanud ka mitmed kirjanikud, kellel käsikiri veel polnudki sisse antud, ms. Oskar Luts oma uustrükkide arvel. Hans Kauri ütleb mäletavat Hindrey romaanist haaravat sissejuhatust sugestiivse looduskirjelduse näol. Romaani väljaandmine ei saanud aga teostuda, sest rindeolukord muutus varsti tõsiseks. Hans Kauri mäletab lisaks, et Hindrey sai oma romaani arvel veel uue 10 000 marga suuruse väljamaksu, mis tegelikult oli mõeldud, et soodustada tema võimalikku maalt põgenemist. Sest üldiselt otsisid juba tol ajal väga paljud maalt lahkumise võimalust.

Rinde kokkuvarisemise järele Tartu juures 25. aug. evakueerus ülikool ja Eesti Kirjastus Tallinna. Sinna jõudsid kirjastuse peadirektor Hans Kauri, samuti abidirektorid Helmut Pürkop ja August Pill. Viimane ei asunud otseselt Tallinnas, vaid kusagil ümbruses, nii et Hans Kauril ei olnud temaga isiklikku kokkupuudet, vaid kontakti peeti üläl telefoniteel.

Tallinna jõudis ka Hindrey oma abikaasaga. Saanud teada, et saksa sõjaväevõimud on otsustanud loovutada Eesti ruumi, informeeris Hans Kauri sellest telefoniteel ka K. A. Hindreyd, soovitades tal otsida võimalust Saksamale pääsemiseks. Hindreyle oli see olnud vastumeelne, ning artiklist selgus, et ta on teinud katset selle asemel Rootsi pääseda, mis aga ebaõnnestus.

Tema romaani käsikiri jäi Tartu Eesti Kirjastuse majandusdirektori valdusse. Kuna isiklik kontakt Tallinnas jäi Hans Kauri ja August Pilli vahel saavutamata, ei saanud Hans Kauri kunagi täpselt teada, kas August Pill võttis käsikirja Tallinna kaasa või mitte. Hans Kauri ja Helmut Pürkop lahkusid Eestist, August Pill aga jäi kodumaale. Helmut Pürkop oli Lundi ülikooli raamatukoguametnik ja suri 1974.

KADUNUD KÄSIKIRI

August Pilli kohta kodumaal ilmunud teatmeteoses „Eesti kirjanduslik biograafiline leksikon" (1975) on mainitud, et ta oli ajavahemikul 1944—49 kirjastuse „Teaduslik kirjastus" direktoriks ning et ta selle järele on elanud pensionärina Tartus, surres seal 1973. Nõnda sai August Pill 1944 Tartus kirjastuse direktoriks, mille abidirektor ta oli olnud juba 1941. Ta on avaldanud ajakirjas „Keel ja kirjandus" mitmesuguseid huvitavaid mälestuskilde kirjanikest ja kirjanduselust. Ei ole aga andmeid, et ta oleks midagi maininud Hindrey käsikirjast.

Hindrey suri Iru vanadekodus 9. 1. 1947 võõra nime all. Hiljem on see avalikult teatavaks saanud ja vastavad andmed on avaldatud ka nõukogude teatmeteoseis. Hans Kauri oma jutuajamises märgib, et ta on kodumaalt saanud teateid, nagu oleks Hindrey Iru vanadekodus kirjutanud veel ühe novellikogu, mille käsikiri leiduvat ühes kodumaises kirjandusmuuseumis. Ta ei pea võimatuks, et ka romaanikäsikiri võiks leiduda mõnes arhiivis või muuseumis. Ka juhtumil, kui August Pill selle Tallinna tõi, on tõenäoline, et ta selle uuesti Tartusse tagasi viis või esialgu mujal säilitas.

Jutuajamises on prof. Kauri veel märkinud, et ta on andmete avalikkuse ette toomisega viivitanud, kuna Hindrey enese saatuse ümber valitses hulk aega ebaselgus. Ka oli olemas kartus, et käsikirja jälgede kättejuhatamine oleks varem võinud kahjulikuks osutuda neile inimestele, kes käsikirja oletatavasti püüdsid päästa ja selle olemasolu võibolla saladuses pidasid. Nüüdne ajakaugus aga on kõiki neid asjaolusid oluliselt muutnud, eeskät on selliseks teguriks August Pilli surm.

„Tulimullas" ilmunud artiklis leidub veel muidki andmeid saksa okupatsiooniaegsest kirjastustegevusest, ms. Tartu ja Tallinna kirjastuste selle perioodi ilukirjanduslike väljaannete loetelu.

EPL/V

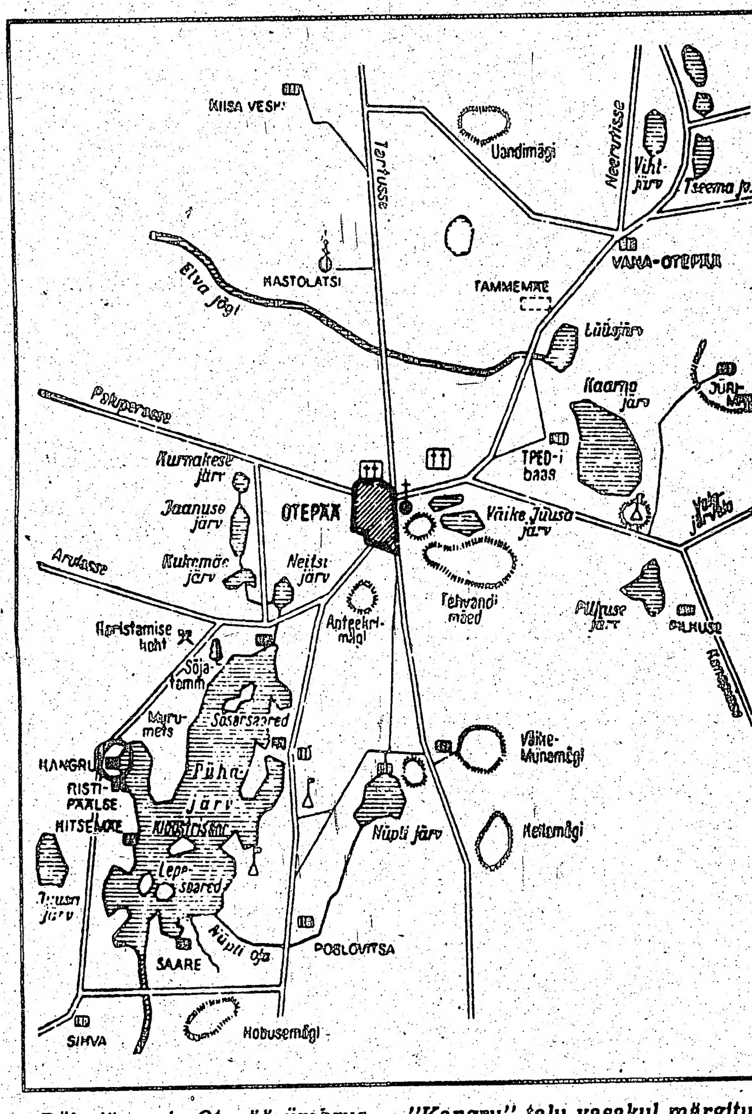

Pühajärve ja Otepää ümbrus — "Kangru" talu vasakul märgitud musta rõngaga ümber.

Sahharov kirjutas Jüri Kukest

HELSINGI (M.E.) — „Suomen Kuvalehti" avaldas vene füüsiku ja teisitimõtleja Andrei Sahharovi kirja, mis saadetud salaja Gorki linnast New Yorgis korraldatud rahvusvahelisele kongressile. Tähelepanu väärib see, et kiri avaldati terviklikuna ning ilma tsensuurita ja et selles mainitakse ka mõned eesti vabadusvõitlejad.

Pikas artiklis Sahharov räägib algul teadlaste olukorrast maailmas, kuid maailmalaiuse kollektiivi. Edasi autor hoiatab siis progressi ohtudest, eriti aga sõjalistes asjades. Kirjutaja meelest desarmeerimine olevat vältimatu ja võimalik vaid ainult strateegilise pariteedi põhjal ja ongi vaja lisa lepinguid, mis hõlmaksid kõik massihävitusrelvad alates tuumarelvadest. Kõige huvitavamas osas käsitleb ta inimõigusi.

Inimõiguste kaitsmine peaks olema rahvusvaheline. Vabadus vahetada informatsiooni ning liikuda vabalt. Sahharov usub, et selline olukord ei võimaldaks selliseid traagilisi vigu teha, nagu on N. Liidu invasioon Afganistani jne. Ta nõuab ka välismaa ajalehtede, ajakirjade ning raamatute piiramatut müüki totalitaarsetes riikides. Kõige tähtsam oleks siiski tsensuuri likvideerimine. Vene teisitimõtleja on veendunud, et välismaa raadiosaadete häirimine tuleks kohe lõpetada.

Tähtsale kohale Sahharov paigutab „Amnesty Internationali" tegevuse ja loetleb nimesid, kes on arvamusvangid.

Töölaagrites teisitimõtlejaid piinatakse julmalt. Punasele Ristile ega rahvusvahelisele advokaatide liidule pole lubatud Nõukogude töölaagreid külastada. Linnuteadlane Mart Niklus, luuletaja Vasyl Stus, füüsika õpetaja Oleksei Tikhy, advokaat Levko Lukjanenko, keeleteadlane Viktoras Petkus ja Balys Gajauskas on kõik mõistetud süüdi kümneks aastaks töölaagrisse ning viieks aastaks seesmisse maapakku.

Andrei Sahharov pöördub kõigi maade teadlaste poole, et kaitsta neid, keda surutakse. Ta palub kasutada kõiki avalikkuse ning diplomaatia võimalusi. Ta rõhutab, et suhtlemne lääne ja nõukogude kolleegide vahel on tähtsal kohal ja et lääne teadlased peaks kasutama oma mõju, et sellised vahendusüritused saaks teoks.

Hoolikalt organiseeritud ja järele mõeldud tegevus surutud isikute kaitsmiseks kergendab nende olukorda.

Kirjale järgneb veel järelsõna, mis puudutab eesti vabadusvõitlejat Jüri Kukke. See kõlab sõnasõnalt:

„P.S. Kirjutanud juba selle kirja, sain teada, et Jüri Kukk oli surnud töölaagris. Peale selle Tatjana Osipova mõisteti 2. aprillil viieks aastaks töölaagrisse ja viieks aastaks seesmisse maapakku."

„Eesti Rahvarõivad" kordustrükki veel saadaval

Rootsist viibis siin kontinendil külas pedagoog Elmire Kägi, kes oli üks kolmest „Eesti Rahvarõivad" raamatu kordustrüki toimetajaist. Kuulsime, et tekstiilkunsti käsiraamatut on veel 150 eksemplari müümata, millede kauane laos seismine ei ole soovitav

Need, kes seda väärtuslikku raamatut ei oma, peaksid selle kultuuripärandi oma perekonnale tellima. Lähemat informatsooni saab Eha Tarmet Toomberg'ilt, tel. 239-9587.

Ilmunud

ILMAR JAKS:

Raimond Kolk — USKMATU TOOMAS

Hind: $13.50

MÜÜGIL

„MEIE ELU" talituses,
958 Broadview Ave. Toronto, Ont.
M4K 2R6

☆

Ilmunud

heliplaat

„ESTO 80, Põhja-Ameerika noored taidurid"

(2 heliplaati pakendis)

Hind $18.00 pluss Ont. müügimaks 7%. Postiga tellides saatekulu $1.20.

Müügil

„MEIE ELU" talituses
958 Broadview Ave.
Toronto, Ont. M4K 2R6

Mineviku varamust

TARTU VOORIMEESTEST

Raamatus „Mõnda mineviku Tartust" (Tallinn 1972) on artikkel K. Päidi sulest „kadunud seisusest" — Tartu voorimeestest, mis oli tüüpiline näht Tartu linnapildis ja keda vanem generatsioon mäletab üsna hästi.

2.

Pidulikel sõitudel pidi hobune olema eriti puhas, nii et valge taskurätikuga üle laudja tõmmates pidi see puhtaks jääma. Ja õige looma kohtlemine mõnel unustusse ei vajuks, asetati harilikult postijaamadesse ja turule välja hobuse palve peremehele.

VOORIMEHE TROSKA

Põhiliseks liiklusvahendiks oli troska, mille tagaosas asus iste paarile reisijale. Nimetus on germaani päritoluga (Droschke). Kõige täpsemat vahet teevad aga inglased. Meil levinud troska nimetavad nad viktooria sõidukiks. Troskad valmistati enamuses kohapeal, kuid vedrud ja kauem vastupidavad pool- ja täispatentteljed toodi Saksamaalt, Riiast või Peterburist. Raudosa valmistati harilikult seppade poolt, millele järgnes polsterdaja töö, kes istmed rohelise või punase kaleviga kattis ja nahast vihmakaitse ehk verdeki peale pani. Polstermeistri töö tehti sageli voorimehe kodus ära. Tuntumaiks valmistajaiks olid Zimmermanni äri Suurturg 4 ning hiljem Riia ja Võidu tänaval asunud Musta töökoda. Sajandi lõpul loobuti raudrehvidega ratastest ja mindi üle kummirehvidele, mis munakividel vähem müra tekitasid ja ratta vastupidavamaks muutsid. Paremaks ratameistriks oli Teppo Saekoja tänavalt, arvatavasti tuntud lõõtspillimeistri vend. Kodarad tehti saarepuust ja kinnitati eriliste nn. motskade abil vandaazhi ehk põia külge, mis mitmehobusõidukil valmistati harilikult rauast. Viimistlustööde hulka kuulusid värvimine ja lakkimine. Tagakülge värviti lakeeritud pinnale voorimehe registreerimise number. Tingimata kuulus sõiduki juurde latern, mis valgustas öösõitudel. Valgusallikaks oli laternas harilikult küünal, mis survevedru abil ühtlases tasapinnas hoiti. Kahehobusesõidukitel oli ees tiisel — pikk puu, mis lahutas hobuseid.

Saan oli kasutusel talvesõitudel. Selle valmistamisega, mis oli mitu korda lihtsam ja odavam, said hakkama kohalikud sepadki. Polsterdaja kattis istme rohelise või punase plüüshi või kaleviga. Saanimeistreid oli linnas mitmes kohas, muu hulgas Peterburi ja Pikal tänaval. Möödunud sajandi lõpul muudeti saanide pikkust, hakati valmistama pikemaid saane, mis püsisid paremini teel ning pikemad jalased takistasid külglibisemist. Ka saanid lakeeriti.

Landoo oli mitmehobusõiduk, voorimeeste keskel landoriks nimetatud (saksa keeles Landauer), milles reisijad istusid vastastikku kahel istmel, kusjuures mõlemal pool oli oma vihmakaitse ehk verdekk. Sõiduk sai oma nime Lõuna-Saksa väikelinna Landau järgi. Selle linna piiramisele ilmus 1702. a. taolises 4-istmelises sõidukis rooma-saksa tulevane keiser Joseph I. Sõiduki ees oli 2—4 hobust. Niisugused sõidukid olid vaid rikkamatel ja neid kasutati üliõpilaste kommersisõitudel ja leeris käies. 1920-ndate aastate alguses olid landoode omanikeks veel ainult Muna Riia tänaval, Selge Karlovas ja keegi Paul Kroonuaialt.

Kupee oli pealt kinnine sõiduk, mida vedasid 6—8 hobust. Neid kasutati rohkem linnadevahelistel sõitudel ning kommersi korral.

RAKENDITÜÜBID

Rakenditüüpidest, millised meie voorimeestel kasutamist leidsid, iseloomustagu järgmisi: loogaga ühehobuserakend, mida mõni kord vene tüübiks nimetatakse, mis meil tänini levinud. Looka sai kasutada puitaisade korral. Look pidi voorimehel olema võimalikult kerge ja vastupidav. Loogapuudeks kasvatati maal jalakat, toomingat ja paju. Voorimeestel oli ikka ümara ristlõikega look, sajandivahetusel levima hakanud nn. vene laiu looki kasutasid talupojad ja linna veovoorimehed.

Rangid on vene rakenditüübi kandvam osa. Need püsisid hobusel liikumatult kaelas lentsid (leide, voorimeeste keelepruugis shleide) abil. Viimased kinnitati omakord rihmade ehk trippidega aisa külge, et nad hobuse liikudes viltu ei vajuks. Jäiga ja kompaktse kinnituse kogu rakendile andis sedelgas, mis aisadel ülesalla liikumist ei võimaldanud. Voorimeeste sedelgas oli kerget tüüpi ega erinenud maal kasutatavast. Valjad kaunistati kahe roseti ja nn. iluketiga. Osa valjastel esines nn. ninarihm, teistel mitte. Ohjad valmistati enamikus nahast. Kuid eriti talvekuudel, kui nahk pakases kaledaks tõmbus, tarvitasid voorimehedki kootud vöökirjalisi ohje.

Läheneva sõiduki eest hoiatamiseks kasutati möödunud sajandil aisakelli, mis algselt kasutasid postipoisid. Paljud neist valmistati Valdais. Nad valati seal grafiittiiglites vase ja isegi hõbeda lisamisel. Valu koostist hoidsid meistrid saladuses ja see pärandati põlvest põlve. Kuidas aga sattusid Valdai aisakellad nii massiliselt Eestisse, et neid praegugi veel maaperedes küllaldaselt alles on, jääb siinkohal lahendamata. Tõenäoliselt olid vene kaupmehed need, kes neid Lõuna-Eesti suurtele laatadele toimetasid.

Voorimehed kinnitasid aisakella rihmaga vasaku aisa külge, kus see aisa üles-alla liikudes kaunilt helises. 1920-ndatel aastatel keelati voorimeestel aisakellade kasutamine ära, et tuletõrjevankri kella helin paremini tuntav oleks. Siis võtsid voorimehed kasutusele kuljused ehk kurinad, millel oli 10—14 mahedalt helisevat kellukest. Paremateks peeti Saksamaalt toodud Victoria kuljuseid, mis nahkrihmale õmmeldi. Helisevad kuljused tekitasid igaüks isemoodi heli ja nende helilist kokkusobitamist nimetati timmimiseks. Tõenäoliselt on kuljuseid valmistatud ka Valdais.

VOORIMEESTE SEISUPAIGAD

Esimese maailmasõja eelõhtul ulatus voorimeeste arv 550-le. Neist umbes 500 olid ühehobuse voorimehed, ülejäänud sõitsid kahe hobusega.

Voorimeeste seisupaigad asusid linnaväljakutel, nagu vaksali juures, Raekoja ees, Pargi ja Tähe tänava nurgal, puusilla juures, loomakliiniku ees, Jaama väljakul, ülikooli ees ja Henningi platsil.

Sõit linnas maksis 30—75 marka. 1922. a. ilmus esimene taksiauto. Peagi loobusid paljud endised voorimehed oma ametist ja muretsesid taksiauto. 1934. aastast langes voorimeeste arv alla saja. Mõnevõrra kauem püsisid veovoorimehed, kelle arv ületas kahekordselt sõiduvoorimehi. Näituse väljakul peeti veel ära seltsi 30 aasta juubelipidu, kuid sellest sündmusest tehtud fotol näeme juba vanu mehi, kes ei kanna enam ühtset ametivormi. Kauemat aega oli seltsi esimeheks 1965. aastal surnud Oskar Laurson.

Lõplikult hääbus voorimeeste tegevus pärast Teist maailmasõda. 1950. aastate alguses sõitsid veel paar troskat ja punktipanijaks jäi 1969. a. manalasse varisenud August Viin Puiestee tänavalt, kelle troska veel 1956. aastal viimaseid sõite tegi."

Saksa münt Marxile?

BONN (EPL) — Bonni suurlehes „Die Welt" kirjutab lugejakirjade rubriigis E.W. Lindow:

„Nagu Welt hiljuti teatas, tegi liidu siseminister Baum ettepaneku Karl Marxi 100. surmapäeva puhul 1983 välja anda mälestusmündi kogujatele 5-margase kujul. See ettepanek FDP-poliitiku poolt on äärmiselt võõrastav.

Marksismi, kommunismi ja bolshevismi, mille vaimne isa oli Karl Marx valitsuse all on aastakümneid sooritatud ettekujutamatuid roimi. Welt kirjutas, et inglaste arvestuse järgi on alates 1917 kommunismi nimel mõrvatud 143 miljonit inimest. Veel täna mõrvavad Karl Marxi vaimsed pärijad paljudes maades lugematuid inimesi.

Liidu siseminister Baum olgu meenutatud Simon Wiesenthali tsitaadist: „Rahvussotsialism oli idees ja praktikas kuritegu. Kommunism on ainult praktikas kuritegu. Ohvrite osas ei ole vahet."

„PAADI LIPUD" (Vimplid)
suurus 10½" x 18"
Hind $4.50

Kleebitavad lipud
suurus 2½" x 3"
Hind $-.85

Hindadele lisandub Ontario jaemüügimaks 7% ja postiga tellides saatekulu.

müügil „Meie Elu" talitusest
958 Broadview Ave. Toronto, Ont.
M4K 2R6

Majanduselu

VENE RUBLA RASKELT LIIKUV

HELSINGI (M.E.) — Äsja kirjutas Soome majanduslik ajaleht „Kauppalehti" huvitava artikli milles Erich Hoorn (Viinist) puudutas rubla raskusi kommunismimaade sisemises liikluses. Poola sündmuste tõttu Sev-riikide majanduselu läheb halvasti, räägitakse juba kriisiajastust. Eelkõige aga olevat põhjuseks et riikide vahelist kaubandust segab nn. rändrubla raske liikumine. Hiigelsuureks probleemiks on koostööprojektid ning nende tasumised, mistõttu osa Sevi kaubandusest olukorra sunnil tehakse kõvavaluutaga.

Poola sündmuste tõttu Ida-Saksamaa ostab sütt Saksa Liiduvabariigist kõvavaluutaga, sest Poola söeeksport Sev-maadesse on langenud umbes 60%. Järelduseks on, et N. Liit on sunnitud kitsendama oma söeeksporti läände, et täita Poola auku oma riigis koos teiste Sev-riikidega.

Peale Ida-Saksamaa ja N. Liidu on ka Ungari ja Tshehhoslovakkia kahjustatud Poola lepingute mittetäitmistega.

N. Liit on otsustanud külmutada õlieksport Sev-maadesse möödunud viie aasta tasemele mis raskendab ühise majanduspoliitika teostamist. Momendil Ida-Euroopa importib õli maailmaturult, mis muidugi makstakse kõvavaluutaga.

Sellises olukorras venelased tahavad suurendada läänekaubandust, et saada läänevaluutat. Ühe lahendusena nad näeks, et Lada/Zigulite eksport tõuseks. Juba nüüd neid viiakse Ungarisse 45 000 asemel ainult 23 000. Samal kombel piirati ka Ladade eksporti Ida-Saksamaale. Ilmselt see tähendab, et lähematel aegadel Ladasid/Ziguleid nähakse üha enam läänes.

Erich Hoorn kirjutab edasi, et peetakse saladuses Sev-riikide vahelised lepingud, mis loomulikult suurendab spekuleerimist läänes. Selles ühenduses ta tõstab esile DDR parteibossi Erich Honeckeri möödunud aasta visiidi Austriasse, mille tulemusena kirjutati äsja alla DDR ja austria terasekontserni Voest-Alpine vahel leping, et ehitada terastehas Ida-Saksamaale. Projekti väärtuseks on 12 miljardit shillingit. Lepingu järgi tasutakse Ida-Saksamaa toodetega Austria äridele, mis edasi müüakse kolmandatel turgudel. Nii Ida-Saksamaa tooted saavad „salongikõlblikuks" Austria varjunime all ennekõige arengumaades.

Poola pole siiski ainukeseks probleemiks Sevi majanduslikus kriisis. Ungari riigipanga asedirektor Janos Fekete ütleb, et Sev'il on ebaõnnestunud püüded muuta rändrubla vahetuskõlblikuks läänevaluutadega. Läänes arvatakse, et umbes 10% Sevriikide vahelisest kaubandusest toimub läänevaluutaga.

Paistab, et Sev-maad hakkavad majanduslikult eemalduma kui Ungari koos Poolaga püüavad muuta oma majandusstruktuuri. Teised kommunistlikud riigid peavad aga kinni oma keskse juhtimise plaaniorganisatsioonist.

VABA PRESS AHELATESSE?

Kas ajakirjanikud tohivad tulevikus kirjutada ainult seda, mis valitsus heaks kiidab? Niisugust süsteemi soovitavad idabloki riigid koos mitme arengumaa diktaatoriga.

Selles küsimuses on juba mitu aastat kestnud võistlus UNESCO-s „Uue maailma informatsioonisüsteemi" nimel.

Maikuu lõpus kogunesid kahekümne maa ajakirjanike esindajad prantsuse linnas Talloires, et alustada vasturünnakut neile plaanidele. Ajakirjanikud kutsusid pressivabadust „põhiliseks inimõiguseks" ja nõudsid, et UNO mõistaks hukka katsed juhtida uudise sisu. Nad lisasid, et litsentside süsteem ajakirjanikele pole kooskõlas UNO põhikirjaga ja Helsingi kokkuleppega.

Need, kes nõuavad uut informatsioonisüsteemi, kõnelevad „tasakaalustatud uudistest ja informatsioonist". Aga ajakirjanikud arvasid, et tegelik põhjus on taotlus muuta valitsuste kontroll legaalseks. Ajakirjanikud nõudsid, et rahvaste õigust informatsiooni saada ei tohi ähvardada. Vastupidi esineb ka ajakirjanikke, kes ei jaga ühe maa valitsuse arvamisi, siiski sisse lasta.

Eelmisel aastal katsusid lääneliitlased takistada uue informatsioonisüsteemi arutamist UNESCO-s. Aga idablokk koos arengumaadega oli liiga tugev. Hiljuti teatas UNESCO direktor, kes on pärit Senegalist, et ta kavatseb arutelu veelgi pikendada.

EPL

VAJATAKSE

LAPSEHOIDJAT

1-aastasele lapsele 3—5 hommikut nädalas meie kodus (Bayview — Steeles). — Tel. 889-3478

Paide vanas apteegis

„MUSTA RONGA ROHI"

„Rahva Hääles" kirjutab Tiiu Saarist Paide Koduloomuuseumist, kus muuseas on säilinud ka palju Paide vana apteegi sisustusest:

„Paide apteegi asustas 1769 apteeker Johann Joseph Meckin. 1826 läks apteek Braschede kätte, kellest mitmed paistsid silma ärksa tegevusega ka muul alal. Näiteks Franz Rudolf Brasche oli 1858 üks Paide linnaraamatukogu asutajaid, Oskar Brasche asutas Balti Stenograafiaühingu ja oli Paide jalgrattasõitjate ühingu asesimees.

Tema eestvedamisel loodi 1904 Järvamaa Muinasasjade Alalhoidmise Selts ning aasta hiljem pandi alus Paide Koduloomuuseumile. 1912 kinkis ta muuseumile 18. sajandist pärit apteegi sisustuse.

Vana apteegi kogus on ligi 200 rohupudelit ja -purki, millest osades on säilinud isegi rohud. Enamikul omapärase kujuga purkidel-pudelitel näeme ka ladinakeelseid rohunimetusi. Farmatseutide arvates oli siin küllalt palju ravimeid, mis tol ajal enamikusse kohalikesse apteekidesse polnud veel jõudnud.

Kuid samas leiame ka niisuguseid „rohtusid", mille raviomadustesse tänapäeva inimene vaevalt usub. Näiteks „musta ronga rohi", mis pidi aitama kõigi sääraste tõvede vastu, mille tarvis pärisravimeid polnud. Tegelikult kujutas see endast vaid põletatud ja jahvatatud rongakonte.

Üldiselt aga sobiks selle kogu läbitöötamine ja teaduslik kirjeldamine kenasti mõne tulevase farmatseudi meditsiiniajalooliseks uurimistööks. On ju siin säilinud peale pudelitepurkide ka muu apteegivarustus ja -sisustus ning seda polegi nii vähe. Alles on peaaegu kõik riiulitest-laudadest kuni kolbide, uhmrite, statiivide ja kaaludeni, on tina- ja portselannõusid ning suur marmorist uhmrinuigi.

Peale esemete on säilinud kümme retseptuuriraamatut ja teaduslikku läbitöötamist vajav farmakognostiline kogu. Viimane sisaldab herbaarmaterjali enam kui 200 taimeliigist, mida Paide apteegis droogidena kasutati."

EPL

S. MAAS

„THE SEA WEDDING" and Other Stories from Estonia

(Muinasjutte lastele)

Hind $9.25

Postiga tellides lisandub saatekulu.

Müügil „MEIE ELU" talituses

958 Broadview Ave., Toronto, Ont. M4K 2R6

KIRIKLIKKE TEATEID

TORONTO EESTI EV. LUT. USU KOLMAINU KOGUDUS

Kirik: 619 Sherbourne St., Toronto
Tel.: 698-7977 või 766-7853

Sherbourne allmaaraudteejaam on kiriku kõrval.

Õp. O. Gnadenteich
112 Fallingbrook Rd., Scarborough

JUMALATEENISTUSED on pühapäeval 26. juulil ja 9. augustil kell 5 pl.

ÕPETAJA KONETUNNID on iga kuu teisel esmaspäeval kella 6—8-ni kiriku kantseleis, telefon 921-9417.

EESTI EV. LUTERI USU PEETRI KOGUDUS

817 Mt. Pleasant Rd., Toronto M4P 2L1
Kiriku telefon 483-3847

Õp. Oskar Puhm
84 Dinnick Cres., Toronto M4N 1L8
telefon 483-4103

JUMALATEENISTUS pühapäeval, 26. juulil kell 11 hommikul. Teenib Usuteadusliku Instituudi õpilane Tiit Tralla.

Pühapäeval, 2. augustil VABAÕHU-JUMALATEENISTUS Simcoe ääres pr. Friedelni Holmbergi suvitusalal. Sõita Oro teega No. 5. Teenib õpetaja O. Puhm. Samal pühapäeval JUMALATEENISTUS Peetri kirikus kell 11 hommikul. Teenib Usuteadusliku Instituudi õpilane Alfred Roost.

ÕPETAJA KONETUNNID: teisipäeviti ja neljapäeviti kell 6—8 õhtul.

TORONTO EESTI EVANGEELNE KOGUDUS

Stone Church,
43 Davenport Rd.

Pastor Allan Laur
141 Clark Ave. Unit #90
Thornhill, Ontario
L3T 4P4
Tel. 889-8178

Laupäeval, 25. juulil kell 7.30 õ. VABAÕHU JUMALATEENISTUS Jaan Sepa suvilas Collingwoodis E. Saraoja ja A. Laur. Duett Ingrid ja Evert Söderholm.

Pühapäeval 26. juulil kell 2 pl. JUMALATEENISTUS. Kõneleb Allan Laur. Lauluettekandeid.

Teisipäeval, 28. juulil kell 7 õ PALVEÕHTU.

Eelteade: 30. juulist — 3. augustini VAIMULIK KONVERENTS Muskokas, E. Viik'i talus. Avajumalateenistus 30. juulil kell 2 pl. Jumalateenistused igal päeval kell 10.30 hommikul ja kell 7 õ. Laupäevased ja pühapäevased jumalateenistused kell 3 pl. Lõpujumalateenistus 3. augustil kell 10.30. Külaliskõnelejad: E. Kiil, E. Molin ja V. Goodman. Laulu ja muusika ettekandeid. Ühistoitlustamine.

EELK TORONTO VANA-ANDRESE KOGUDUS

Vana-Andrese kirik Carltoni ja Jarvise nurgal.

Õp. Andres Taul
17 Frank Cres., Toronto M6G 3K6
Tel. 656-5240, kirikus: 923-5172

Pühapäeval, 26. juulil JUMALATEENISTUS Jõekääru lastelaagris kell 11 hommikul.

Pühapäeval, 26. juulil linnakirikus kell 6 õ.

Pühapäeval, 2. augustil jumalateenistus jääb ära.

Pühapäeval 9. augustil JUMALATEENISTUS kell 6 õ. Teenib Usuteaduse Instituudi lõpetaja Albert Roost.

ÕPETAJA KONETUNNID teisipäeval ja neljapäeval kl. 6—8 õ. kiriku käärkambris.

TORONTO EESTI S. P. ADVENTKOGUDUS

Christuskirches
804 Broadview Ave.
691-2848
Allmaaraudtee vastas põhja poole.

Laupäeval, 1. augustil kell 9.30 h.m. HINGAMISPÄEVA-KOOL. JUMALATEENISTUS kell 11 h.m., jutlustab Villem Korpman. Teretulemast!

ME UNUSTAMATA ARMAS

ERIKA AASMA

sündinud 18. mail 1911 Põltsamaal
surnud 15. juulil 1981 St. Catharines'is

Sind mälestavad

ABIKAASA
POEG perekonnaga
TÜTAR perekonnaga
ÕDE ja SUGULASED kodu Eestis

Puhka rahus!

ARMAST ÕEMEEST JA SUGULAST

VALTER EVER'IT

sündinud 6. novembril 1902 Tallinnas
surnud 10. juulil 1981 Stokholmis

leinavad kurbuses

ALEKSANDER REIMAN abikaasaga, lastega ja lastelastega

KODUMAAL LAHKUNUD ARMAST MEHEÕDE JA TÄDI

JOHANNA ALICE LOOR'I

sünd. Lindberg

mälestavad leinas

HILDA ja
HELJO perekonnaga

Kasulik teada

TESTAMENT ON VAJALIK

Testament määrab kuidas teie varandus tuleb jaotada pärast teie surma. Et testament oleks seaduslik, tuleks kinni pidada selle tegemisel teatud nõuetest. Testament peab olema kirjalik ja allakirjutatud teie poolt. Testamendi tegija peab olema vaimliselt terve ja vähemalt 18 aastat vana.

Testament võib olla kahesugune. Seaduspärane testament tuleb alla kirjutada kahe tunnistaja juuresolekul, kes kirjutavad mõlemad samal ajal alla. Maksev on ka teie enda poolt ja ainult teie allkirjaga testament ilma tunnistajateta, kuid see peab olema kirjutatud teie oma käega. Viimast testamendi tegemise viisi kasutatakse ainult hädaolukorra juhul. Tunnistajate juuresolekul tehtud testament kindlustab aga kõikide soovide täieliku täitmise kindlamini ja võtab võimaluse testamendi osaliseks või täielikuks tühistamiseks.

SEADUSPÄRANE TESTAMENT

Testamendi tegemisel tuleb tähele panna, et see on seaduslik dokument mis korraldab varanduse jaotamise pärast surma. See võib sisaldada kingitusi, kinnisvara ülekandmisi, sissetuleku jaotamist järelejäänud varandusest ja tingimusi mille alusel pärijad on õigustatud seda saama. Samuti võivad seal leiduda juhendid ja korraldused teatud isikutele, mis tulevad täitmisele pärast testamendi tegija surma. Testamendis tuleb määrata ka testamendi täideviimise järele valvaja. See on isik või organisatsioon kes valvab selle järele, et kõik testamendis märgitud nõuded ja varanduse jaotamine läbiviiakse vastavalt soovidele. Samuti võib testamendis määrata ka usaldusmehi. See on isik või organisatsioon kes valitseb järele jäänud varandust pikema või lühema aja kestel ja teeb väljamakse vastavalt testamenditegija soovidele. Paljudel juhtudel on kasulik määrata niihästi täideviijaks kui ka valitsejaks sama isik.

Testamendis võib määrata ka laste hooldaja mõlema vanema surma korral. Kohtud ei ole aga seotud selle valikuga, kuigi võetakse arvesse vanemate soove. Sageli võib juhtuda, et määratakse keegi teine.

Testament ei jõustu enne testamendi tegija surma ja seda võib muuta igal ajal kas osaliselt või täielikult. Muudatusi võib teha mitmel viisil. Parandused võib teha originaalsele testamendile, lisades uusi soove või lisalehtedega muutes ümber testamendis juba olemasolevaid soove. Samuti võib ümberkirjutada kogu testament. Paranduste tegemisel tuleb arvestada, et tuleb kasutada sama korda mille alusel oli tehtud originaal. Abiellumine pärast testamendi tegemist harilikult tühistab testamendi, kui see pole teisiti määratud. Samuti ka abielulahutuse korral. Teisel abielupoolel pole õigust testamendis määratud pärandile kui see pole eraldi määratud ja vastav muudatus tehtud.

SEADUSJÄRGNE PÄRIMINE

Kui testamenti ei ole tehtud, toimub varanduse jaotamine vastavate seaduste alusel. Järele jäänud abielupoolel on õigus pärandile esmajärjekorras. Kui järelejääjaks on ainult abikaasa, ilma lasteta, pärib tema kogu varanduse. Lastega abielu puhul pärib järeljäänud abielupool esimese $75,000.00. Ülejäänud varandus kuulub võrdselt jagamisele laste ja järele jäänud abielupoole vahel.

Kui järele jäävat abielupoolt ei ole, jagatakse varandus sugulaste vahel vastavalt seaduses ette nähtud järjekorrale. Lapsed ja lapselapsed on esmajärjekorras, kelledele järgnevad vanemad, õed, vennad ja kaugemalt sugulased. Kui aga ei suudeta selgitada sugulaste olemasolu, kuulub varandus provintsivalitsusele.

Viimast küll vaevalt juhtub meie eestlaste osas, kuna Nõukogude Liidul on Kanadas palgatud vastavad advokaadid kes jälgivad teravalt eriti neid kes surevad testamenti tegemata, millisel juhul kas seadusepäraselt või mitte leiavad kindlasti lähemaid sugulasi okupeeritud Eestis, olenemata kas need on õiged või mitte.

Et varandus saaks pärandaja tahtmise järgi jaotatud, on ülimalt tähtis, et igal ühel oleks tehtud testament.

HANS KIVI

Rohkem vene turiste Soome

HELSINGI (M.E.) — Soomest on saanud vene turistide „Mekka". Turismiliiklus tõuseb umbes 7—10% aastas. Sel aastal oodatakse venelasi ligi 40 000. Kümne aastaga on arv kahekordistunud. Siinsetele hotellidele meeldivad idaturistid seetõttu, et neid tuleb ka vaiksematelgi perioodidel.

Et venelastel on kavatsuseks tutvuda ka tavaliste soome inimestega ei vasta tõele, sest enamalt need „tavalised soomlased" on kohalikkude Soome—NSV Liit ühingute esindajad, peamiselt kommunistid.

Vene suhtes tuleb võtta kindel hoiak

Reuteri teatel Austraalia peaminister Malcolm Fraser rõhutas ajakirjanikele antud jutuajamisel, et ta on ühel arvamisel president Reaganiga, et Nõukogude Liit ohustab rahu maailmas ja Nõukogude suhtes tuleb Läänel võtta kindel hoiak. Samal ajal tuleks parandada vahekorda vähemarenenud rahvastega. Ta luges õigeks USA relvastuse moderniseerimise kava ja arvas, et maailma rahule oleks suurimaks ohuks, kui USA seda ei teeks ja jääks nõrgaks võrreldes N. Liiduga. Lääneriigid tervikuna peaks toetama USA relvastumise kava.

Peaminister Fraser pidas ühtlasi oluliseks et lõuna-ida Aasia rahvad võtaks kindla hoiaku Kambodzha ja Vietnami suhtes ja luges Egiptuse presidendi Anwar Sadat'i tänapäeva silmapaistvamaks riigijuhiks, kelle poliitilisi taotlusi peaks toetama teised, lähis-ida riikide juhid.

Prantsuse president Mitterrand, kes viibis külaskäigul Lääne-Saksamaal, andis jutuajamise samal päeval ühele saksa ajakirja esindajale kui Austraalia peaminister kõneles omal maal ja avaldas samu mõtteid. Lääs peab suurendama oma tuumarelvade arsenali ja alles siis hakkama läbirääkimisi pidama N. Liiduga relvastuse vähendamiseks. N. Liit on suurendanud oma sõjalist võimsust viimasel ajal uute, keskmise kaugusega rakettide, SS-20 ja uute pommitajate kasutamisele võtmisega. See on suureks ohuks maailma rahule, kui Lääneriigid oma sõjalist võimsust ei suurenda.

N.

Illegaalsed sisserändajad voolavad USA-sse

Kohtuminister William F. Smith ütles, et Ühendriigid on kaotanud kontrolli oma piiridel, mistõttu aastas valgub sisse 1,5 miljonit illegaalset sisserändajat, kes on peamiselt ladina-ameerika päritoluga. Ta nõudis kindlamat immigratsioonipoliitikat.

Kohtuminister ühtlasi mõistis hukka möödunud-aastase Carteri sammu, mille tõttu lasti „humaansetel põhjustel" USA-sse 130.000 kuubalast. Nendest 100.000 on praegu Lõuna-Floridas, ülejäänud suurlinnades mujal. Kuubalased on kõikjal tekitanud rohkelt mitmesuguseid probleeme ja löönud kohati segamini ameerika ühiskondliku elu.

Armas isa, vanaisa, vend

RICHARD KIVILO

sündinud 18. veebruaril 1902
Orava vallas
surnud 14. juulil 1981
Torontos

Su maise elu lõpul
me seisatame vaikses leinas
ja hardas tänus
Su hoole, armastuse eest
Me lohutuseks teadmine,
et nüüd on Sulle valla
kõik uksed Taevaisa
helges kojas

Harri ja Maimo
Rolli ja Siine (Eestis)
Alar ja Valve
Mehis
Teeli (Eestis)

KALLIST SUGULAST

RICHARD KIVILO'D

sündinud 18. veebruaril 1902 Orava vallas
surnud 14. juulil 1981 Torontos

mälestavad

EMMA ja ERICH

HEAD SÕPRA

RICHARD KIVILO'D

mälestavad leinas

Issand surres ENDEL RUBERG perekonnaga
jätan maha JOHANNES LINNAMÄE abikaasaga
Sinu hooleks isamaa.

KAUAAEGSET SÕPRA

JAAS PARVE'T

* 19. märts 1919
† 12. juuli 1981

mälestavad

TIIU ja ENDEL TOOMING perega

KALLIST SÕPRA JA RISTIISA

VALTER EVER'IT

mälestavad kurbusega

ERIKA NIGOL
HEDO VOORE perekonnaga

ARMAST VILISTLAST

VALTER EVER'IT

sündinud 6. novembril 1902 Tallinnas
surnud 10. juulil 1981 Stokholmis

mälestab leinas

KORPORATSIOON VIRONIA

Minu siiras ja südamlik tänu EKN-le, ettevõte Roth-Sterni presidendile ja teenistujaile ning sõpradele, kes nii hulgaliselt minu armsa abikaasa

AGNES HILDEGARDI

puusärkipanekust ja matusetalitusest nii rohkearvuliselt osa võtsid ja tema viimast teekonda pärgade ja rohkete lilledega kaunistasid.

Eriline tänu Vana Andrese koguduse õpetaja Andres Taulile. Suur tänu sopran Õnne Laikvele ja dr. Roman Toile ilusa leinamuusika eest. Suur tänu A. Sumbergile ja H. Kivile järelhüüete eest. Sellega kergendati minu rasket leina abikaasa traagilise surma puhul.

AUGUST KALA

OOTAMATULT LAHKUNUD KAASMAALAST

ERIKA AASMA'D

mälestame vaikses leinas ja südamliku kaastundega abikaasale perekonnaga

A. ALTOSAAR abikaasaga
H. JÜRGENSON abikaasaga
E. KRAMER abikaasaga
E. NÕMM abikaasaga
Ü. NIINEP abikaasaga
E. NAIRISMÄGI abikaasaga
H. UUSOJA

ARMAST SUVEKODU NAABRIT

ALMA KUKK'E

mälestavad

MUSTING, Aline, Peter, Dorothy
NEIDRE, Harald, Leida, Arvo, Bridget
PÜSS, Eva
SEPA, Alfred, Helene
SIIDRA, Alvine
TAMME, Aleksander, Mai
TAMMIK, Hugo, Juta, Tõnu
TIKOVT, Ada, Peter, Ene

ARMAST

ALMA KUKK'E

mälestavad perekonnad

E. MILVEK E. ISKAUSKAS
R. KORI E. ALEVE

LUGUPEETUD JA ARMAST KLUBI LIIGET

ALMA KUKK'E

mälestab leinas

EESTI PENSIONÄRIDE KLUBI TORONTOS

VÄGA LUGUPEETUD JA ARMASTATUD

ANTS KERSON'I

surma puhul
avaldan südamest kaastunnet
pr. Stella Kerson'ile ja tütardele

kurbuses LYDIA KÖÖP

ARMAST SÕPRA

ARVID VILMS'I

leinavad

ABEL ja EVA

LUGUPEETUD AULIIGET JA LEKTORI

ARVID VILMS'I

mälestab

TORONTO EESTI AIANDUSKLUBI

JURISTID

ENN ALFRED
ADVOKAAT — NOTAR
Toronto Dominion Centre
P.O. Box 326, Room 1002
Royal Trust Tower
Toronto M5K 1K7
King—Bay
Telefon: 869-1777
24-tundi telefonivalve

OPTIKUD

J. RATAS
Optika- ja Kellasepaäri
247 Danforth Ave. Toronto
Telefon 465-6231
PRILLID
parimas kvaliteedis nagu
Christian Dior, Rodenstock,
Zeiss jne.
Soft contact-lenses.
KELLAD
Omega, Tissot, Bulova,
Accutron

Eesti Sihtkapital Kanadas
Annetused, testamendi-pärandused ja mälestusfondid on tulumaksuvabad. Suunake oma annetused noortele ja teistele eesti organisatsioonidele
Eesti Sihtkapital Kanadas
kaudu tulumaksuvaba kviitungi saamiseks. — Eesti Maja, 958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6

ELEKTRIK
Sisseseaded, uuendused ja parandused elumajades või ettevõtetes.
HALLING
Tel. 762-9190 • Lic. E1044

MÜÜGID

BERNARD KANGRO
„ARBUJAD"
märkmeid, mälestusi, mõtisklusi, 312 lhk. (bros.) Hind $27.00
Postiga tellides saatekulu $2.00
müügil „Meie Elu" talituses
958 Broadview Ave., Toronto,
Ontario, M4K 2R6

H K INSURANCE AGENCY LTD
23 Westmore Drive
Suite 200
Rexdale, Ontario M9V 3Y7
Tel. 745-4622

Murray E. Newbigging
MATUSEMAJA
Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad:
M. Wayne Hamilton
Funeral Direktor
733 Mount Pleasant Rd.
(lõunapool Eglintoni)
Helistada tel. 489-8811 • 489-8002

Külastage „MEIE ELU" kus leiate mitmesuguseid sobivaid kinkeesemeid
958 Broadview Ave.
Toronto, Ont. M4K 2R6
Tel. 466-0951
(Eesti Majas, II korral)

EHTEASJU
SKANDINAAVIA
KINKEESEMEID:
LINIKUID, SOHVAPATJU,
PLASTIK-
PÕRANDARIIDEID,
SAUNASEEPE ja TARBEID
KERAAMIKA-VAASE
HELIPLAATE
RAAMATUID (ka lastele)

„Meie Elu" üksiknumbrid on müügil:

TORONTO

POKO'S MEAT PRODUCTS ÄRIDES:	376 College St.
	767 Mt. Pleasant Rd.
Rooneeme pagariäris	484 Queen St. W.
Balint Book Store	246 Spadina Ave.
„Meie Elu" talituses	958 Broadview Ave.
Broadview Delicatessen	141 Danforth Ave.
Finn Home Bakery	281 Danforth Ave.
THUNDER BAY	
Finnish Book Store	168 S. Algoma St.
SUDBURY	
Wolfe's Bookstore	133—135 Durham St. E.

Eestlaste ajaleht „MEIE ELU" levib üle kogu maailma, kus asub eestlasi. — Tellige ja lugege „MEIE ELU". — Nõudke „MEIE ELU" proovinumbreid. —
„MEIE ELU" tellimishinnad: Kanadas 1 a. $30.00, 6 k. $16.00, 3 k. $11.00; USA-sse — 1 a. $32.00, 6 k. $17.00, 3 k. $11.50; Ülemeremaadesse — 1 a. $36.00, 6 k. $18.50, 3 k. $12.00. Kiripostilisa Kanadas: 1 a. $14.50, 6 k. $7.25. Kiri- ja lennupostilisa USA-sse: 1 a. $16.50, 6 k. $8.25. Lennupostilisa ülemeremaadesse: 1 a. $32.75, 6 k. $16.40.
958 Broadview Ave., Toronto, Ont. M4K 2R6, Canada
„MEIE ELU" TALITUS

Tellimiskupong:
Palun saatke minule „Meie Elu" .... kuuks.
Tellimisraha siinjuures ....
(Tshekiga, panga rahakaardiga, posti rahakaardiga).
Nimi: ....
Postiaadress: ....
Kuupäev ....
....
(Allkiri)

HANS LUPP 60

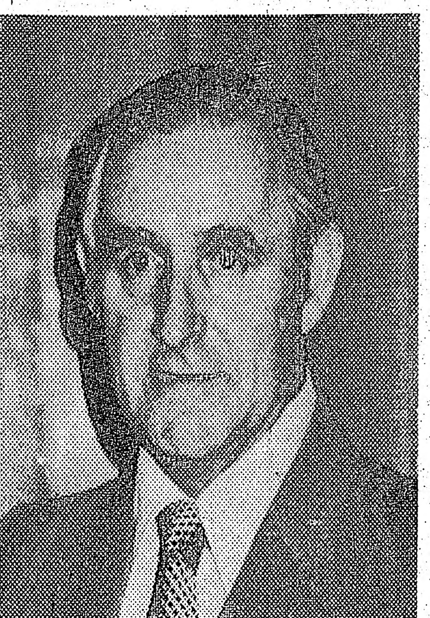

Hans Lupp sündis 25. juulil 1921 Viljandimaal Vana-Tänasilma vallas. Noorusaja kodukohaks kujunes aga meie pealinn. 1940. a. kevadel ta lõpetab Tallinna Tehnikumi ja kohe asub oma õpinguid jätkama Tehnika Ülikoolis. Sõja olukord katkestab õpingud, mida ta aastaid hiljem jätkab Rootsis.

Valgusrikas juulikuu on saanud oma nime Julius Caesari kalendrireformi meenutamiseks. See päikeseküllasus sümboliseerib ka Hans Luppi elukäiku.

Juba koolinoorena on ta tegevuses noorkotkaste Tallinna Põhja Maleva ratsaüksustes.

Küpse noormehena Rootsis, Borosis 1945. a. organiseerib ta Eesti Seltsi ja Ev. Lutheriusu kogudust ning lööb aktiivselt kaasa ka Rahvusfondi üritusis.

1952. a. saabub Hans Lupp Torontosse. 1953. a. valitakse ta Toronto Eesti Seltsi esimeheks, missugust ametkohta ta täidab kolm aastat.

1954 a. valitakse ta Rahvusliku Välisvõitluse Nõukogu (praegune Eestlaste Kesknõukogu) koosseisu. Sellesse Kanada eestlaste keskorganisatsiooni on ta valitud pidevalt. Ta on olnud selle esimeheks ja praegu on ta abiesimeheks ja aktsiooni-komisjoni esimeheks.

1956 a. valitakse ta Toronto Eesti koolide komitee esimeheks, kuhu ta korduvalt on tagasivalitud kuni siiani.

Ta on üks Eesti Sihtkapital Kanadas asutajaid 1974 ja selle esimene esimees, pidevalt tagasivalituna kuni siiani.

1972. a. ta valiti Ülemaailmsete Eesti Päevade peakomitee abiesimeheks. Viiks pikale kõikide nende organisatsioonide loetelu, kus ta juhtivalt tegev on olnud.

Kutsealaliselt töötab juba üle 20 aasta ühes konsulteerivas inseneri-firmas tööstusliku projektide kavandamise ja ehitusosakonna juhatajana. Ta on pälvinud oma põhjalikkusega kaas-kolleegide täieliku tunnustuse ja lugupidamise.

Hans Luppile omast töövõimet ja tegevusepüsivust evivad väga vähesed. Juba Rootsi pääsnuna 1945. a. alates näeme ja kuuleme teda tegutsemas rahvuslikul tööpõllul. Seega võib ta tähistada ka oma ühiskondliku tegevuse 35. a. juubelit. See pidev ja lakkamata tegevus on kulgenud kuni siiani tõusval joonel. EKN, ESK ja koolikomisjoni juhtiva isikuna on ta nende organisatsioonide tegevust juhtinud ja kavandanud kaugelenägeliku pilguga, praktilise vaistuga ja suure kohusetundega meie rahvuslike eesmärkide huvides.

Oma väljendusis alati asjalik ja korrektne ning ka kõige raskemate ja ristlevate päevaprobleemide arutlemisel suudab ta säilitada enesevalitsemise ja väärikuse. Nii ta ongi kujunenud üheks otsitumaks organisatsioonide koosolekute juhatajaks.

Kirjalikes aruandlusis ja eriti majanduslikus sektoris ta kasutab äärmist täpsust, loogilist selgust ja mitmepoolsest kontrollitavust.

Meie organisatsioonide juhtivate inimeste tegelik panus jääb sageli laiemale avalikkusele nähtamatuks. Seda ajaliselt pikka, pingelist ja koormavat kodust eemalolekut koosolekuil ja paratamatuil tööülesandeil teab kõige täielikumalt ja talub ka seda mõistvalt ta abikaasa Eha.

Mitteolulise eraldamine olulisusest on üks kõige hinnatavamaid omadusi ühe avaliku elu tegelase juures. Hans Luppil on olnud mitte ainult õnne, vaid ka oskust seda omadust rakendada efektiivselt meie rahvusliku elu ja tegevuse põllul. Ta on üldhuvid alati asetanud kõrgemale isiklikest huvidest.

Armas Hans! Sinu rohkearvuline aatekaaslaste pere tervitab ja õnnitleb Sind ning soovib Sulle jätkuvat indu ja jõudu meie rahvuslike eesmärkide poole pürgimisel.

ILMAR HEINSOO

„MEIE ELU" on eestluse hoidja ja ühendaja paguluses, püüdes kaasa aidata eesti keele säilitamiseks ja kasvava noorsoo hoidmiseks meie rahvusgrupi liikmena — seepärast lugege ja tellige „MEIE ELU".

SPORT

Cindy Õunpuu — endine Eesti ja Balti ujuja

Cindy, kes on tuntud Ontarios rinnuliujujana, on osa võtnud eesti ja balti ujumisvõistlustest juba 10-aastaselt, saavutanud pagulusrekordeid, võitnud auhindu, kuid maha jäänud siiski veel Kodu-Eesti rekordeist.

Cindy on rinnuliujuja peamiselt, mitte selili, nagu ekslikult teatatud, ja mitte 13—14 a. II-ne maailmas, vaid P.-Ameerikas. Ta on III-dal kohal Kanadas „Swim" magazinis, aeg 100 m 1.17,70 (50 m ujulas) juunis 13—14 a.

Ta rekordid 25 m ujulas rinnuli on praegu 100 m 1.14,48 ja 200 m 2.41,35 ning temast on sageli kirjutatud eesti lehtedes. Need on head ajad 14-aastase kohta.

Cindy alustas ujumisega 9-aastaselt ja ta vanemad pool-vägisi viisid teda Etobicokes ujumistreeningule, mis on igavamaid, pingelisemaid ja külmemaid spordialasid, mida harrastavad sajad tuhanded noored, kes aga enamuses ei võta seda nii tõsiselt ja loobuvad mõne aasta järgi.

Cindy'le aga ei antud järele ja lõpeks nähes ise, et ta ajad hakkasid paranema, tekkis tal alles huvi treeningu vastu, mis kestab nüüd juba 4—5 tundi päevas. Ta pidi loobuma ajapuudusel klaverimängust ja eesti keele õpinguist.

Vend Michael on tuntud hokimängija ja muu sportlane.

Cindy rinnuliujumise ajad jäävad veel kaugelt maha Vene, Ida-Saksamaa ja teiste riikide aegadest, kus on erti tugevad rinnuliujujad. Tracy Caulkins USA-st, läti päritoluga, juhib lääneriikide rinnuliala, Vene riikides on mehed kui ka naised rinnuliujumise tipud maailmas, üks neist on Lina Kuschisite — leedulanna, ajad 1.10 ja 2.27, kes võistles möödunud aastal ka Torontos. Ka Eestist olid 1979 2 ujujat Etobicoke ujulas, ema Ulvi Vook-Indrikson treenerina ja tütar Kaire võistlemas selili, tulles 5—6-daks.

Cindy on imelaps omal alal ja ta endine treener Deryk Snelling (olime koos ujumisjuhtide konverentsil) on temast star'i teinud, olles ise endine Inglismaa ja Euroopa meister rinnulistiilis. Snelling, kes oli kauaaegne Etobicoke treener, kasutab erilist tehnikat just rinnuliujujate treeningul, mis on ka Cindy juures kiirelt õnnestunud. Ujujal on vaja 3-e aspekti: loomulikku talenti, tahet treenida ja „killer instinkti". Sama kuulub iga spordi juurde.

Mööd. aastal võistles Cindy Lääne-Saksamaal B-klassi võistlustel, kus osavõtjaid oli veel Hollandist ja mujalt Euroopast. See oli talle raske tuleproov, mis andis uut võistlustreeningut. Euroopas ja Venes ei peeta ametlikult „agegroup" rekordeid, tüdrukud 13—14 võistlevad juba naisteklassis, samuti poisid, kes saavad tippu hiljem ja püsivad kauem tippujujate hulgas. Loodame, et treenerid Cindy't „läbi ei põleta" enne 1984 Olümpiaadi, kuhu tal näib lootust olevat pääseda.

M.K.

Huvi jalgpalli vastu tõuseb

Toronto elukutseline jalgpalliklubi „Blizzard" korraldas pressikonverentsi Toronto Westin Hotellis, mis oli mõeldud Põhja-Ameerika Jalgpalliliiga tutvustamiseks ja uue auhinna „The Molson Canadian Award'i" (Soccer Bowl -81) avaldamiseks. Blizzard'i klubi asutati Torontos 1979 a. ja on oma lühikese tegevusperioodi vältel suutnud kõrgele tasemele areneda. Oma esimesel tegevusaastal kaheksast võistlusest kaotas seitse, kuid juba järgmisel aastal 13-st võistlusest võitis 10. Blizzard võistles N.A.S.L. Ida Divisjonis, millest võtab osa 16 klubi Ühendriikidest ja 5 Kanadast. Selles Divisjonis Blizzard esindab Torontot.

Kõneledes Blizzard'i presidendi Clive Toye'ga selgus, et ta on sündinud Inglismaal ja alustas oma tegevust jalgpalli alal ajakirjanikuna Londoni Daily Expressi juures, samal ajal olles ka teadustaja Inglise BBC-le. Ühendriikidesse elamaasumisel organiseeris elukutselised jalgpalliklubid New Yorgis, Baltimores ja Chicagos, millele järgnes kohe N.A.S.L. asutamine. Ta ütles, et lühikese aja vältel on Ühendriikides ja Kanadas tekkinud suur huvi euroopa jalgpalli vastu ja sellel alal on siin suur tulevik. Sellele järgnes kõnelus Blizzard'i „coach'i" Dave Turner'iga kus selgus, et ta on võistelnud kauemat aega Inglismaal Newcastle, Brighton'i ja Blackpool'i klubides, sellejärele olnud „coach'iks" Aldershot'i ja Sheffield'i meeskondades.

Jutuajamisel selgus, et endist tuntud W formatsiooni enam ei kasutata, vaid nüüd on tarvitusele võetud 4-3-3 süsteem, kus väravavahi ees on 4 kaitsjat, 3 poolkaitses ja 3 edurivis. Blizzard'i meeskonna harjutuse ja võistluskohaks on Toronto Exhibition'i Stadium, milline mahutab üle 54.000 istekohta. N.A.S.L. võistlusi on võimalik jälgida Global Televisionis (Channel 6 & 22, cable 3).

HARALD RAIGNA

ERAMAJANDUS VALLUTAB KOMMUNISTLIKU UNGARI

Viimastel aastatel on ajakirjanduses mainitud Ungari kõrgemat elatustaset teistest kommunistlikest riikidest. Venemaa parteiboss Leonid Brezhnev seadis ühes oma hiljuti peetud kõnes Ungarit eeskujuks kõigile kommunistlikkudele riikidele, kaasa arvatud Venemaa.

Oma kiituses jättis aga Brezhnev märkimata selle majandusliku tõusu põhjuse. Ungarlased teavad ise, et see on võimalik ainult seetõttu, et üks kuuendik töötundidest töötatakse eramajanduses, millega saavutatakse üks kolmandik kogu riigi toodangust.

Eraettevõtete teenindus on viinud majanduse tõusuteele ja ostjaskonna rahuolule, millega ei suuda võistelda ükski teine raudeesriide tagune kommunistlik riik. Ungari parteitegelased on veendunud, et kõige selle aluseks on vabaturg.

VABATURG

Puhaskasust osasaamine, vabaturg ja tööstuste iseseisev otsustamine hindade ja toodangu kvaliteedi osas on kaasa aidanud produktiivsusele. Kõige selle hüvanguks on kaasa aidanud pärast venelaste Tshehhoslovakkiasse sissemarssi Jànos Kadari valitsuse poolt tehtud uuendused.

Inflatsioon ei ole ka märkamata Ungaris, kuigi seal on püütud sellest ülesaada mitmete uuendustega. Samuti kui teised kommunistlikud riigid, ei ole ka Ungari suutnud täita oma viisaastaku plaani.

Majanduskriisist ülesaamiseks on rakendatud valjud eeskirjad mis panevad seisma palgakõrgendused ja juhivad kõik ülejäägid väliskaubanduse soodustamiseks.

Ungarlased lepivad sellega, kuna valitsuse juht Kadar on suutnud selgeks teha selliste abinõude vajaduse. Nende arvates on Poola majandusliku allakäimise põhjuseks ainult valitsuse ja tööliskonna eriarvamised omavahelistest probleemidest. Ungarlased ei tunne toidupuudust tänu nende edukale põllumajandusele. Ärid on toiduainetega varustatud ja puuduvad sabad äri uste taga, mis on tavaline nähe teistes Ida-Euroopa riikides.

Eramajandus toodab kolmandiku toiduainete vajadusest, 60% ehitustegevusest ja kolm neljandikku kõigist teenindusest.

Seda nimetatakse ka „mustaks" majanduseks. Doonau jõe kaldal asuvad suvemajad on eraomandid ja eraettevõtjate poolt ehitatud.

Domineerivad on vabaturul müüdavad toiduained. Restoranid ja jaemüügi ärid on eraomandused, mis on renditud riigilt lepingu alusel. Omanikud maksavad kindlaks määratud üüri ja võivad kaubelda oma äranägemise järgi. Teenindus restoranides ja lokaalides on esmaklassiline, mis on tundmatu teistes kommunistlikkudes riikides kaasaarvatud Ida-Saksamaa.

Samuti on suured riigile kuuluvad ettevõtted jaotatud väiksemateks. Neist igaüks on vastutav oma majandamise eest.

Viimase aasta jooksul on riiklikest tööstustest 30.000 töölist läinud üle eramajandusse. Ungaris kehtestatud uued seadused soodustavad kodaniku heaolu vastandina teiste kommunistlikkudele maadele, kus esmajärjekorras on mitte tarbekaubad vaid sõjamaterjalid.

PIKKAMISI VABAMAJANDUSELE

Eramajanduse tõus on mõjunud halvavalt riiklikele ettevõtetele, kuna sageli töölised pärast nädalalõppu ilmuvad oma töökohale väsinult olles töötanud nädalalõpu kas oma ettevõttes või kusagil mujal eratööstuses, kus töötingimused ja tasud on paremad. Koostöö keskvalitsuse ja eramajanduse vahel on veel algastmes, kuid ungarlased loodavad selle rahuldavalt lahendada. Ungarlastel on ainult üks siht — pikkamööda kuid kindlalt saavutada enam vabadust ja vabamajandust. Nad usuvad kui Ungaris toimuksid lääneriikide taolised vabad valimised, on kindel, et Kadar, kes on kõik majanduslikud uuendused läbi viinud vaikselt ja pikkamööda, valitakse kindlasti tagasi. Venelased panid Kadari võimule 1956 aastal ja vaevalt nad tungivad teistkordselt sisse, et kõrvaldada nende endi poolt ametisse määratud seltsimeest, arvavad ungarlased. Samuti oleks väga raske juba töölistele kätteantud majanduslikku heaolu ära võtta, kuna see ei ole kooskõlas töölisparadiisi põhimõtetega, arvavad ungarlased. Jääb loota, et neil on õigus.

HANS KIVI

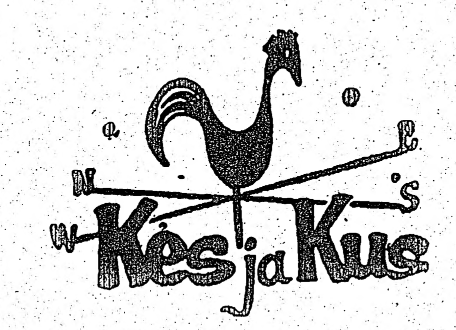

☆ Kirikuõpetaja Ed. Kägi, kes oli Vabariigi ajal Tallinna merekooli juhataja, külastas endisi õpilasi ja sõpru Vancouveris ning tagasi Torontos laulatas koos praost O. Puhmiga oma naise sugulase tütre Eva.

☆ Toivo Nei, USA õhujõudude vanemleitnant töötab Inglismaale komandeerituna sealses USA lennuväebaasis kust ta juulikuus edasi läheb Saksamaale USA Euroopa-õhujõudude peakorterisse. Inglismaal viibimist kasutas ta Oxfordi ülikoolis magistri kraadi saavutamiseks. Sel puhul tuli talle külla USA-st ema Eleonore Nei.

☆ Harald ja Hella Perten, kes aastaid on elanud Aafrikas Senegalis ja Sudaanis, kus Harald Perten oli rahvusvahelise toitlusorganisatsiooni FOA teenistuses teraviljaeksperdina, tulid hiljuti tagasi Rootsi. Harald Perten käis vahepeal konsultandina Indias ja Abessiinias ja on nüüd vastu võtnud ühe shveitsi rahvusvahelise veskifirma konsultandi ülesanded, mistõttu ta järgmiseks elukohaks on Shveits. Uutes tööülesannetes sõitis ta koos abikaasaga Lõuna-Ameerikasse, kus ta peatub Columbias, Tshiilis ja Argentiinas. Lõuna-Ameerikast läheb reis tagasi Shveitsi üle Dakari Senegalis, kus Harald Perten oli pikemat aega FOA projektijuhiks.

NALJAD

„Party" kuulsa arsti juures. Arsti lauanaaber küsib:

„Mida teie teete, kui olete külmetanud?"

„Mõnikord aevastan ja teinekord köhin."

☆

Idasakslane läheb rauaärri ja küsib:

„Tahaksin osta ühe haamri."

„Haamreid ei ole."

„Müüge mulle siis ühed tangid."

„On otsas."

„Siis lubage üks kilo naelu."

„Pole olemas."

„Mis teil siis õieti on."

„Äri on lahti."

„Miks hoiate äri lahti kui teil pole midagi müüa?"

„Meil ei ole lukku."

☆

Mees tormab tubakaärri ja möirgab:

„Üks toos tuletikke! Mul on kiire!"

„Ärge karjuge", vastab müüjanna. „Ma ei ole kõva kuulmisega. Kas soovite filtriga või ilma?"

☆

„Milleks tahab teie poeg saada?" küsib härra Sihukene naabrilt.

„Prügivedajaks."

„Miks?"

„Jah — ta usub veel, et prügivedajad töötavad ainult päeva nädalas."

☆

Abielumees naisele:

„Niisuguse ilmaga pean ma sisse ostma minema. Selle ilmaga ei aja õige peremees isegi koera majast välja."

„Kas ma olen sulle öelnud, et pead koera kaasa võtma?" küsib naine.

☆

„Olete kuulnud, et meie vangimaja direktor on vahistatud?"

„Aga miks?"

„Ta oli oma ämmale näidanud, kuidas elektritool funktsioneerib."

KUHU MINNA?

☆ 1. augusti nädalalõpul USA Eesti Spordimängud Lakewood'is.

☆ Laup., 8. augustil Killamängud '81 Moonstone'is, algusega kl. 12 p.

☆ Pühap., 23.—31. augustini „Looming '81" Jõekäärul.

Elli Kalvik

ILURAVI

UUDIST PÄEVITAJAILE

Dr. Tina Johnson, nahaspetsialist ja direktor „dermatherapy's" (naha eest hoolitsemise süsteemis üle kogu mandri) ütleb — „päike on nr. üks vaenlane naharavis". Tema teooria naha ja päikese suhtes on kaitse ja hoidumine. Ta soovitab alustada väga aeglaselt ja meeles pidada kohti, mis põletuvad kergesti: s.t. jalgade pealsed, rinnaväljalõiged, õlapealsed, ülemiste käevarte tagapooled ja juustejoon. Dr. Johnson'i nõuanne on kasutada alati päevitusprodukte, ka huulepulka, mis sisaldab kaitset ja mütsi juuste kaitseks koos juuste konditsioneerimisega üks kord nädalas (conditioning gloss).

Ta leiab ka, et parim näpunäide päevitusproduktide valimisel on teie silmavärv, mitte naha ja juuksevärv. Alates käesolevast aastast on kõigile päevitusvahendeile peale kirjutatud „SPF" (Sun proction factor) määr. Viimane näitab ostjaile kui palju päikesekaitset antud produkt sisaldab Näit. kui teil on heledad silmad s.t. sinised või rohelised peaksite kasutama „SPF" 6—15, pruunide või kannikesevärvi silmade puhul 4—6 ja tumedad silmad vajavad ainult 2—4 „SPF".

NAHA KAITSE

Päevitusvahendite tähtsus ei seisa ainult naha kaitses põletuse vastu, vaid korralik kaitse vähendab ka paljuid päikesest põhjendatud naha reaktsioone. Päike võib reageerida erinevalt paljude arstimite tõttu, mida juhtute tarvitama. Näit. „antibiotics, diuretics, tranquilizers, birth control bills" ja kõrge vererõhu vastu võetavad rohud. Võib tekkida naha lööveid, kipitust ja nahk võib põletuda väga kergesti kui päevitatakse ilma kaitseta.

Ka alkoholi tarvitamine päikese käes teeb keha rohkem tundelikuks, eriti veel kui joogis juhtub olema lõik „lime'i" Sattudes nahale päevitamise ajal võib selles leiduv õli tekitada laike ja põletust.

Samuti sisaldavad ka mõningad lõhnaõlid aineid, mis võivad muuta naha päikese vastu allergiliseks. Sellised n.n. fotoallergilised reaktsioonid kaasuvad tavaliselt sügelemisega, kuna reaktsioonid, mis ilmnevad koos valuga, fototoksilised ehk mürgised, on põhjendatud arstimite ja päikese reaktsioonist. Juhul kui fototoksiline reaktsioon tekib, hoiduge päikesest täielikult. Reaktsiooni vaibudes oodake veel mõned päevad enne kui päikesesse lähete ja kasutage vastavat kaitset, isegi siis kui see kestab ainult mõned minutid.

Inimesed kes töötavad väljas või päevitavad palju, saavad sageli ka kestenduse ja sügelemise, mis võib korduda ikka ja jälle kui ei kasutata kaitset.

Samuti võivad ka pinge ja närvilisus muuta meie naha päikesest tekkinud probleemidele vastuvõtlikumaks. Keha oma pingeloleku ajal eristab „contains acid" ja kuna 28% keha jääkide kõrvaldamisest toimub naha kaudu, siis higistades võib hape jääda naha pinnale ja kokkupuutel päikesega tekkivadgi nahahäired ja pruunid laigud. Viimastest on juba raske lahti saada, sest ainukesed mis neid võiks kõrvaldada on pleegitavad kreemid ning need on omakorda nahka kahjustavad. Kodusel teel võib neid katsetada pleekida sidruni mahlaga

VITAMIINID

Efektiivseks naharaviks päikesest tekkinud probleemide puhul on vitamiinid. Vitamiin A aitab hoiduda naha üleliigsest kuivamisest ja soodustab päikesest põlenud naha enda paranemist. Vitamiinid B, C, D ja E on üldise hea tervise aluseks ja aitavad kaasa naha tugevnemiseks päikese kahjustavate mõjude vastu. Selleks kasutage hommikul päevakreemi „vità-lo'd" esimeseks puhtale nahale. Nahk absorbeerub selle vedeliku mõne minuti jooksul ja võite päevitama minnes jätkata päikeseõliga. Peame ka meeles, et päikesepõletavaid kiiri skriinib product „SPF" 10 võimaldab teil olla päikeses 10 korda kauem kui ilma kaitset kasutamata.

Parimaiks päevitusvahendeiks on õlid mis on tehtud juurviljadest ja milledele on lisatud „para-aminobenzoic acid", lühendatult leiate selle pudeleilt „Paba" nime all. Järgmiseks paremuselt on juurviljaõli + „salicylate compounds". Paba ja salicylates on mõlemad põletavaid ultravioletseid kiiri skriinivad ja peavad olema tingimata märgitud pudelile. Juhul kui päevitusõli ei sisalda ühte neist aineist, siis ei ole ta ka muud kui õlide segu millele lisatud vaha. Viimane ei paku märkimisväärset kaitset, võib vaid soodustada põlemist.

MINERAALÕLI EI KAITSE

Teadke ka, et mineraalõli ei paku mingit kaitset päikesekiirte vastu. Eriti huvitav on asjaolu et „baby oil" on arvatavasti oma odavuse tõttu leidnud kasutamist päevitamisel. Viimane aga sisaldab peamiselt mineraalõli. Kahjuks see õli lahustab sebumi, mis on õlinäärmete eritus ja üks olulisemaid aineid hea ja sileda näonaha säilitamiseks. Eriti vajalik on sebum ka päevitamisel, sest ta aitab aeglustada vee auramise protsessi nahast, seega talletades niiskust.

Teistest õlidest, mida sageli kasutatakse päevitamisel kaitseks on kookuspähkli õli, oliivõli ja puuvillaseemne õli. Viimased moodustavad nõrga kaitse, umbes 15—20% ultravioletsete kiirte vastu.

Pärast päevitamist on soovitav kasutada „After Sun Lo", mis püüab taastada päikese poolt hävitatud ilusale ja tervele nahale nii olulisi aineid. Koos „Sun-Lo'ga" moodustab „After Sun Lo" terviku, mis on olulisiks tegureiks ilusa kuldse päevituse saamiseks ilma nahka kahjustamata ja vanadusprotsessi kiirendamata.

On rohkem eeskirju ja juhiseid kui võimalik siin nimetada, kuid peamised; kaitse ja hoidumine on palju lihtsamad kui ravida üleliigsest päikesest tekkinud naha probleeme. See ei tähenda mitte, et peaksime loobuma ilusast suvisest jumest mis nii komplimenteerib meie üldist välimust vaid pigemini hoiduma liialdusist ja kasutama tänapäeva kaitsvaid vahendeid. Teame ju, et päike möödukalt võetuna on tervise allikas, ainult imetleme ja naudime teda käesoleval suvel veidi kaugemalt ja teadlikumana.

(Küsimused vastamiseks saata „Meie Elu" toimetusse või otseselt: Elli Kalvik, 166 Sherwood Ave. Apt. 2, Toronto, M4P 2A8. Tel. 483-1545)

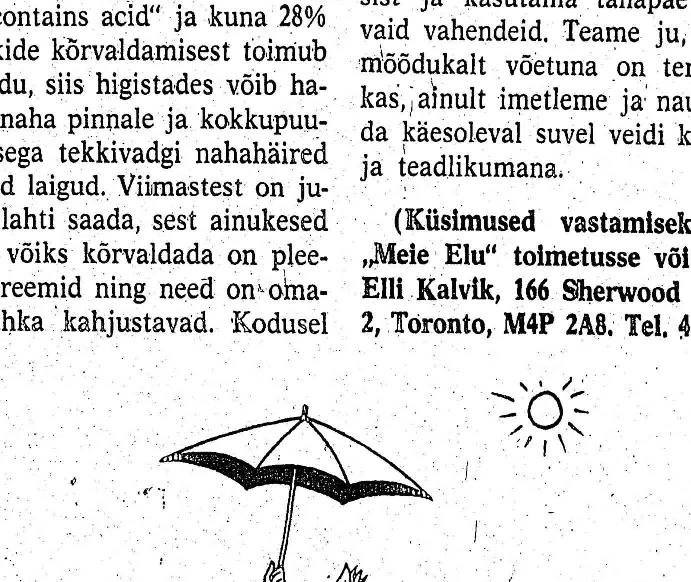

MÕTTESÄHVATUSI

Iga hea vana aeg oli kord räbal uus aeg.

☆

Striptease-tantsijanna on daam, kel on magades enam seljas kui töötades.

☆

Vanas Roomas oli sool maksuvahend ja tänapäeval on Itaalia peaaegu juba sama kaugel.

☆

Vale surmab armastuse. Aga tõde tapab ta täielikult.

☆

Armastus on ainuke orjus, mida võib pidada lõbustuseks.

☆

Autosõit on tänapäeval kunst, et esmaspäeval veel elus olla.

Kogunud NIHITS

Eesti arst valvekorras

25. ja 26. juulil

dr. T. Sauks 461-0912